

DIVADELNÝ PRIESTOR A SCÉNOGRAFIA U WAGNERA

VÝSTAVBA DIVADIEL V 2. POL 19. STOROČIA

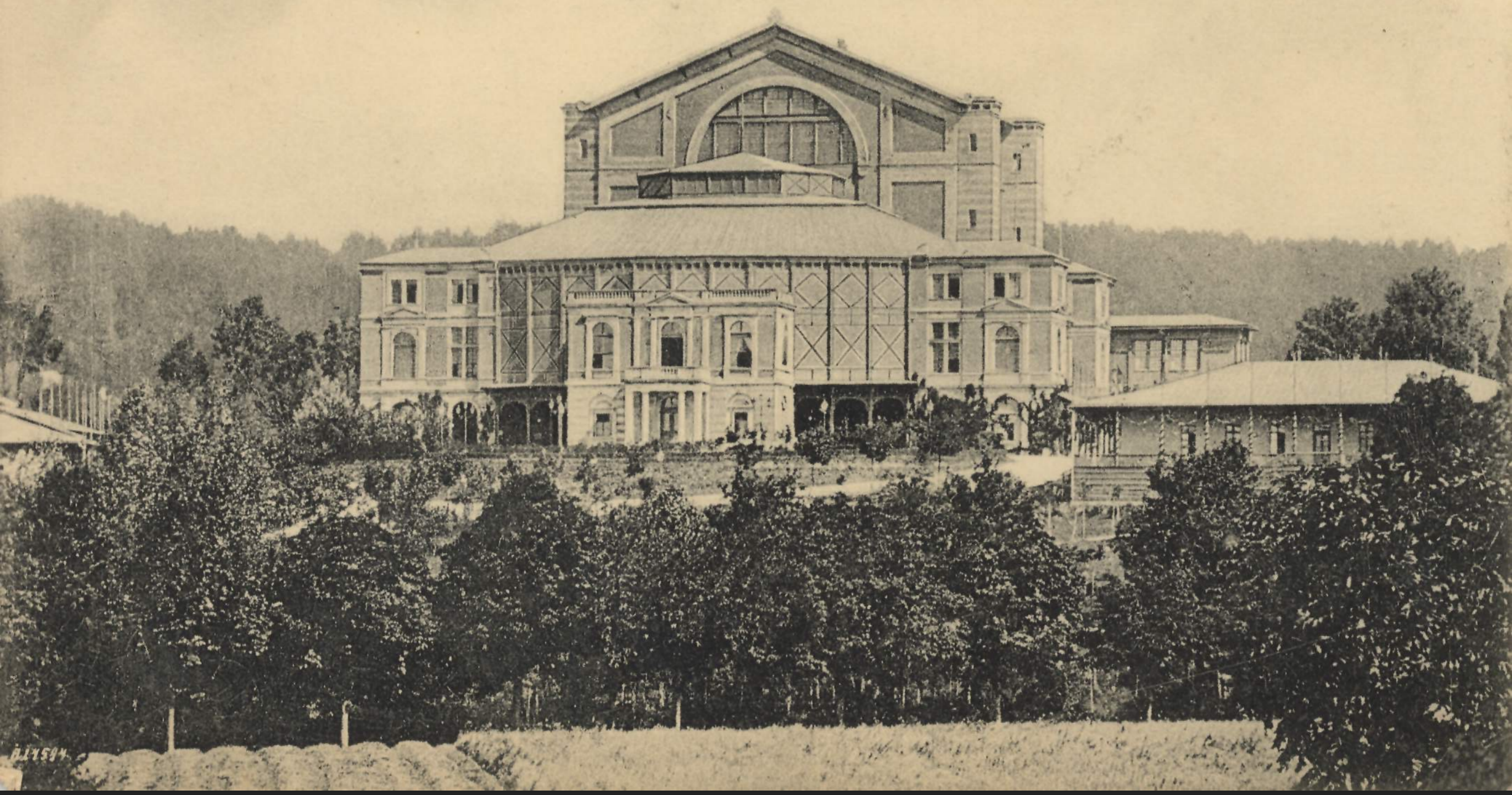
- Štátna operu vo Viedni (1869), arch: August von Siccardsburg a Eduard van der Nüll.
- Opera v Drážďanoch (1873), arch.: Gottfried Semper
- Parížska opera (1875), arch: Charles Garnier
- Divadlo v Bayreuthe (1872 - 1876) arch.: Gottfried Semper, Otto Brückwald
- Mahenovo divadlo v Brne (1882), kancelária Fellner a Helmer
- Národné divadlo v Prahe (1881), arch: Josef Zíték

FESTIVALOVÉ DIVADLO V BAYREUTHE (VÝSTAVBA 1872 – 1876)

Bayreuth - Richard Wagner's Festspielhaus

Wagner navrhol divadlo ako úžitkovú budovu, ktorá bude určená výlučne iba na potreby Wagnerových oper. Wagner odmietal akékoľvek iné podujatia v divadle - to zn. psychologicky rámcovoal divadlo výlučne pre divadelnú produkciu. Herci sa v žiadnom prípade nesmeli dívať do hľadiska - iba na seba, alebo do priestoru scény. Dívaním sa do publika narúšajú "magickú realitu sveta". Orchester sa nesmel ladiť a bol skrytý pred očami diváka. Z akéhokoľvek bodu hľadiska nemohol divák vidieť orchester. **Divák sa mal stať svedkom hry a hudba mala plniť mystický vstup do tohto sveta - sveta snového a ideálneho.** Divákom zakázal potlesk pred operou a medzi jednotlivými výstupmi. Divadlo bez akejkoľvek ornamentiky a nástenného zdobenia. Jednoduché tvary, materiály, ktoré by ničím nerušili diváka pri „dívaní sa“. Zjednodušene: existuje iba divák a opera, ktorá ho skrz príbeh a hudbu (primárne hudbu) pohltí.

GOTTFRIED SEMPER (1803 - 1879)

Operné divadlo, Drážďany-
1838-1841 (zničené požiarom
1869)

Semperová opera v Drážďanoch
(novostavba) 1871-1878

Burgtheater vo Viedni - 1873 -
1888

Festspielhaus v Bayreuthe -
(projekt r. 1867)

OPERA V DRÁŽĎANOCH, GOTTFRIED SEMPER, OTVORENÉ
V R. 1878

ARCHITEKT?

“Everyone who attends performances of opera...is made an involuntary observer of technical procedures which should be hidden from him with almost as much care as the ropes, pulleys, and boards of the sets, the sight of which from the wings is well known to destroy all illusion” RW

KARL BRANDT (1828 - 1881)

- ▶ narodený 15. Juna 1828 v Darmstade v Nemecku,
- ▶ otec pracoval ako dekoratívny v dvornom divadle v Darmstade,
- ▶ Karl študoval technický obor na miestnej škole a svoju prax zavŕšil ako technik v divadle v Darmstade, kde po ukončení štúdií nastúpil
- ▶ pôsobil v divadlách v 24 divadlách po celkom Nemecku,
- ▶ vypracoval sa na technického dizajnéra a renovátora v oblasti scénickej mašinérie,
- ▶ metamorfózy scén (rýchla a efektívna premena scenérie)
- ▶ spolupracoval pri riešení projektu divadla v Bayreuth, primárne na návrhu scénickej mašinérie,
- ▶ ostáva s Wagnerom a prijíma miesto technického riaditeľa Bayreuthu, spolupracuje na Prsteni,
- ▶ práca s Wagnerom končí smrťou Karla Brandta v r. 1882, jeho miesto preberá syn Fritz.

- ▶ riadený zdroj svetla,
- ▶ nové stroje,
- ▶ použitie sufít a výkrytov,
- ▶ použitie lávok, výťahov, pohyblivých javiskových plošín,
- ▶ zavedenie pozdĺžnych prepادلísk,
- ▶ zavádzanie hriadeľov, ozubenia, navijakov, brzd do technickej praxe,
- ▶ zavádzanie železných prvkov do povraziska.

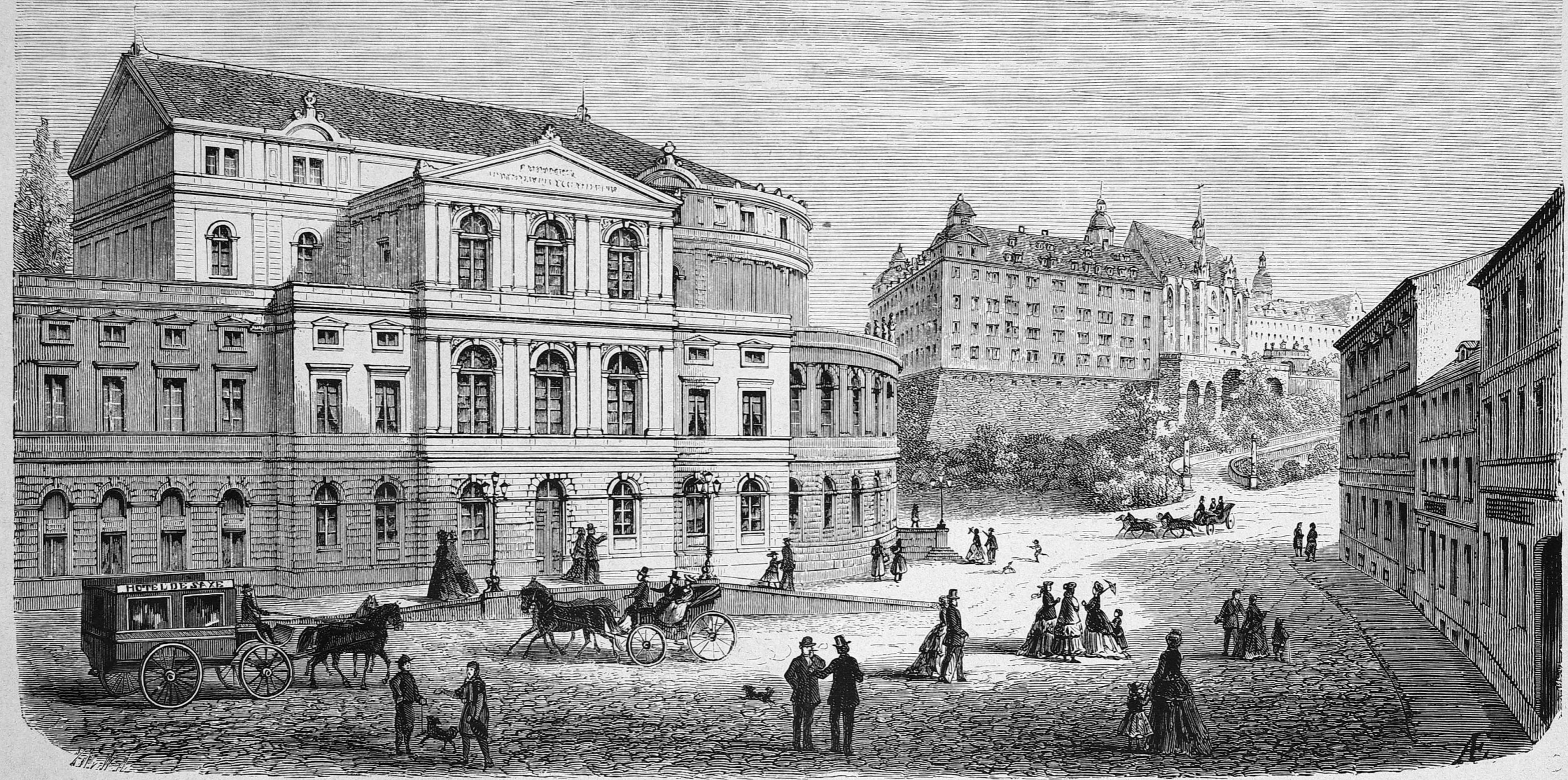
OTTO BRÜCKWALD (1841 - 1917)

- rodák z Lipska,
 - študoval na akadémií v Drážďanoch,
 - poznal stavby G. Sempra
-
- ▶ Nové divadlo v Altenburgu, Nemecko (1869 - 1871)
 - ▶ Nové divadlo v Lipsku, Nemecko (1864 - 1868)

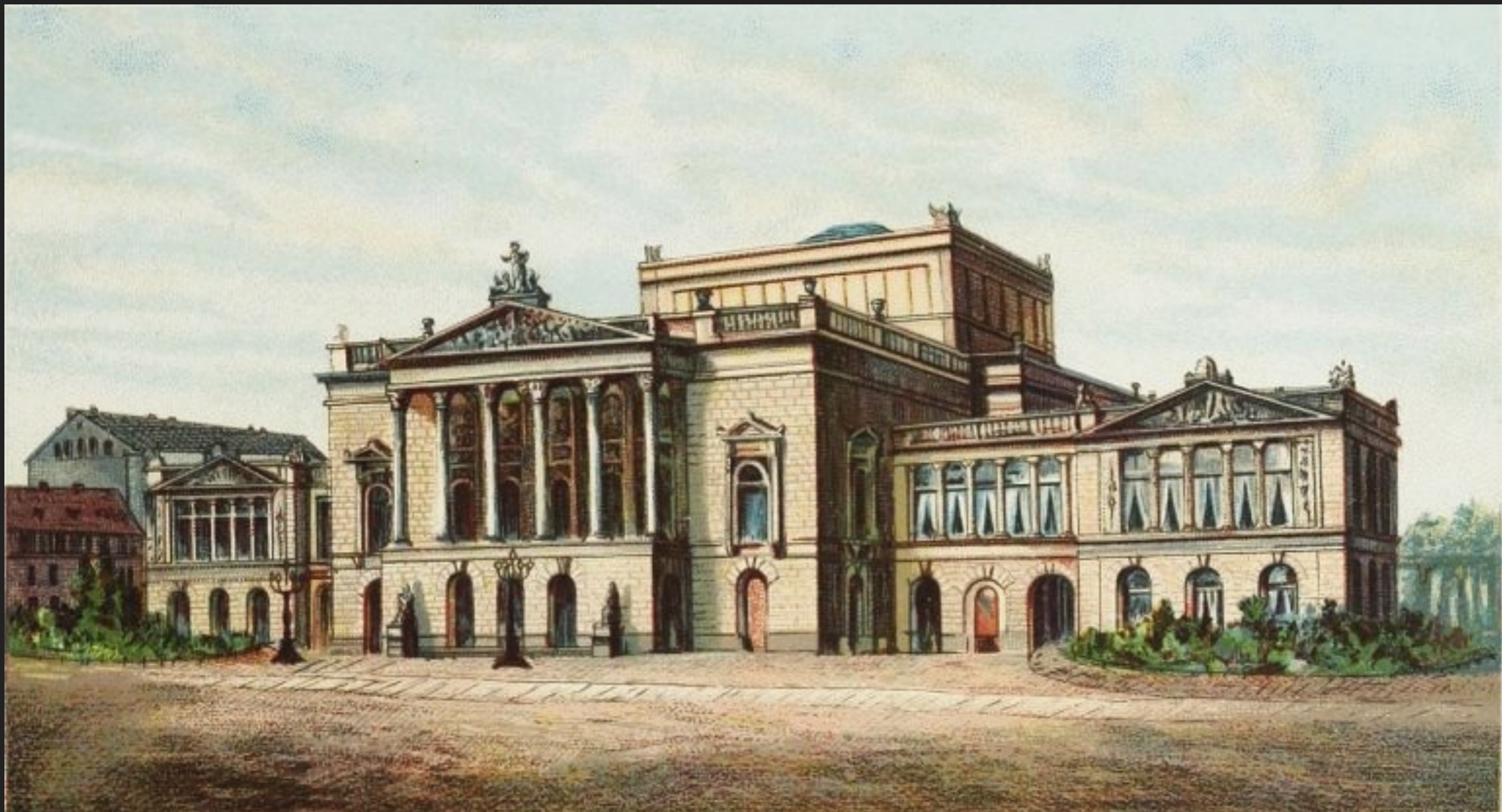
V oboch prípadoch ako pomocný architekt

- ▶ **Divadlo v Bayreuthe (1872 - 1876)**

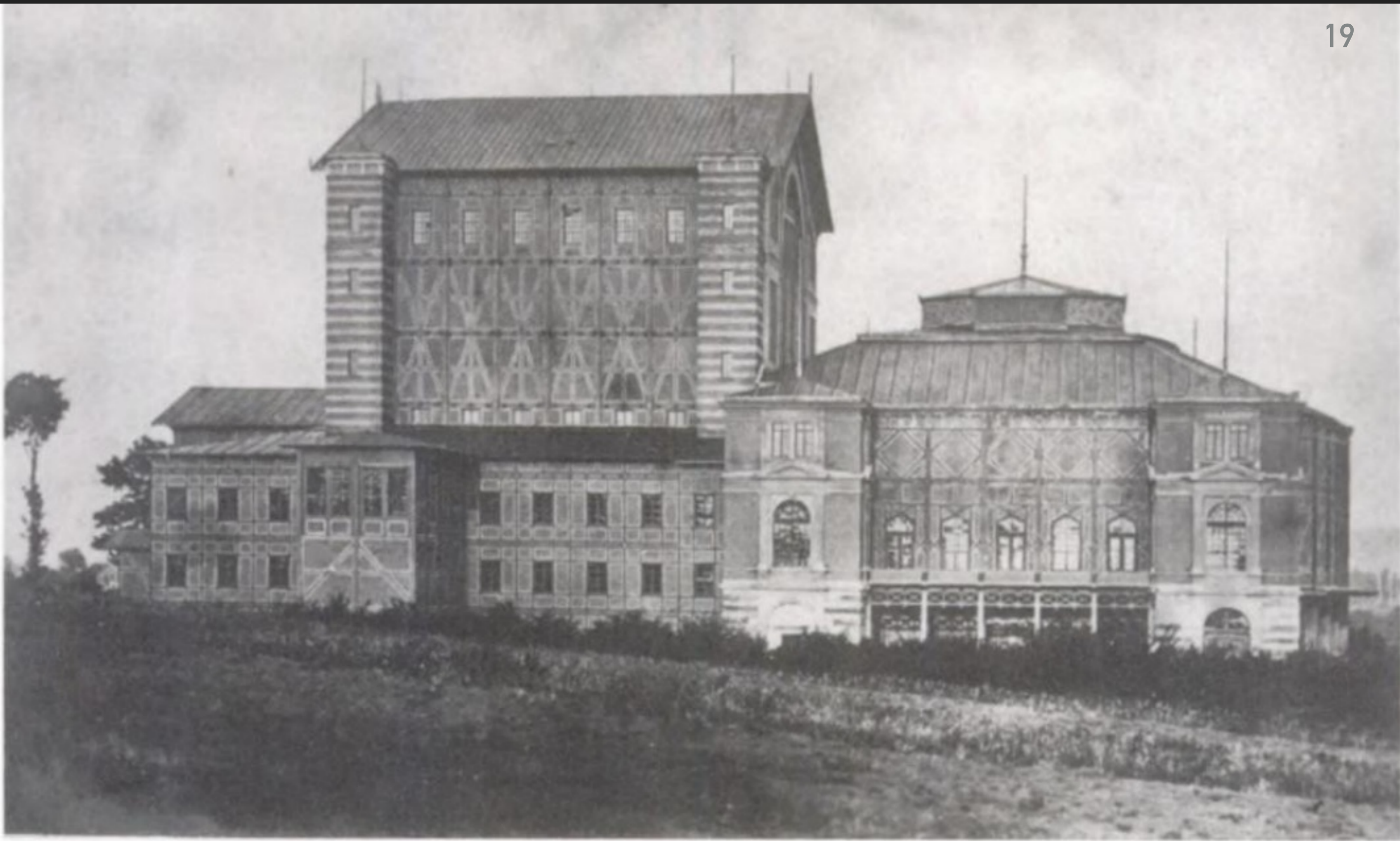
Das neue Theater in Altenburg.

- no distraction of urban life, primary focus of the visiting public during the summer festival.
- “provisional” nature, with economical construction and no ornamentation, no expense should be spared for the backstage machinery, it must be made to last.

'A theatre such as I alone can build.' Wagner and Semper's ideas were eventually realized in the Festspielhaus designed by Otto Brückwald on the Green Hill overlooking Bayreuth. This sepia photo of the west side was taken at the time of the first Festival in 1876.

Wagnerov koncept ideálneho divadelného priestoru nájdeme už v jeho esejách z r. 1851 „Das Kunstwerk der Zukunft (Umenie budúcnosti), kde artikuluje ideálny divadelný priestor vychádzajúci z umeleckej jednoty. Umenie herecké, umenie vizuálne a umenie písané spolupracujú v harmónii tak, aby vytvorili kompletne a dokonalé dielo. Wagner nevyslovil žiadne estetické výroky o správnom pomere umeleckých prvkov, iba o tom, že by sa všetky mali spájať do jedného celku. Za súčasť umeleckého celku bola považovaná aj architektúra.

Hudobné drámy RW okrem toho, že hlásali hudbu budúcnosti, priniesli so sebou priamo z mysle svojho tvorca revolučný dizajn hľadiska, ktorý využíval novú geometriu hľadiska v tvare vejára s neprerušovanými radami sedadiel.

Bayreuth Festielhaus zamýšľal Wagner ako dočasné letné divadlo a postavil ho špeciálne na produkciu svojich hudobných drám. Predznamenal zásadnú zmenu v dizajne divadelných hľadísk.

Vzory hľadal v gréckych a rímskych divadlách.

“Whether intentional or not, it is of interest that the seating radius of the first row of seats at Bayreuth is about equal to that of the orchestra at Epidaurus, and the steep rake for each succeeding row of seats, all facing the stage, also like Epidaurus, yields a clear field of vision over the row in front. These stringent vertical and horizontal sight line requirements, coupled with lateral restrictions in angular displacement of the seating wedge, of necessity yield a reduced audience capacity if a single-level auditorium without balconies is not to become exceedingly long or excessively wide. This was unresolved in Semper’s Monumental Theatre and Glas Palast B design projects.”

(GEORGE IZENOUR 1997:76)

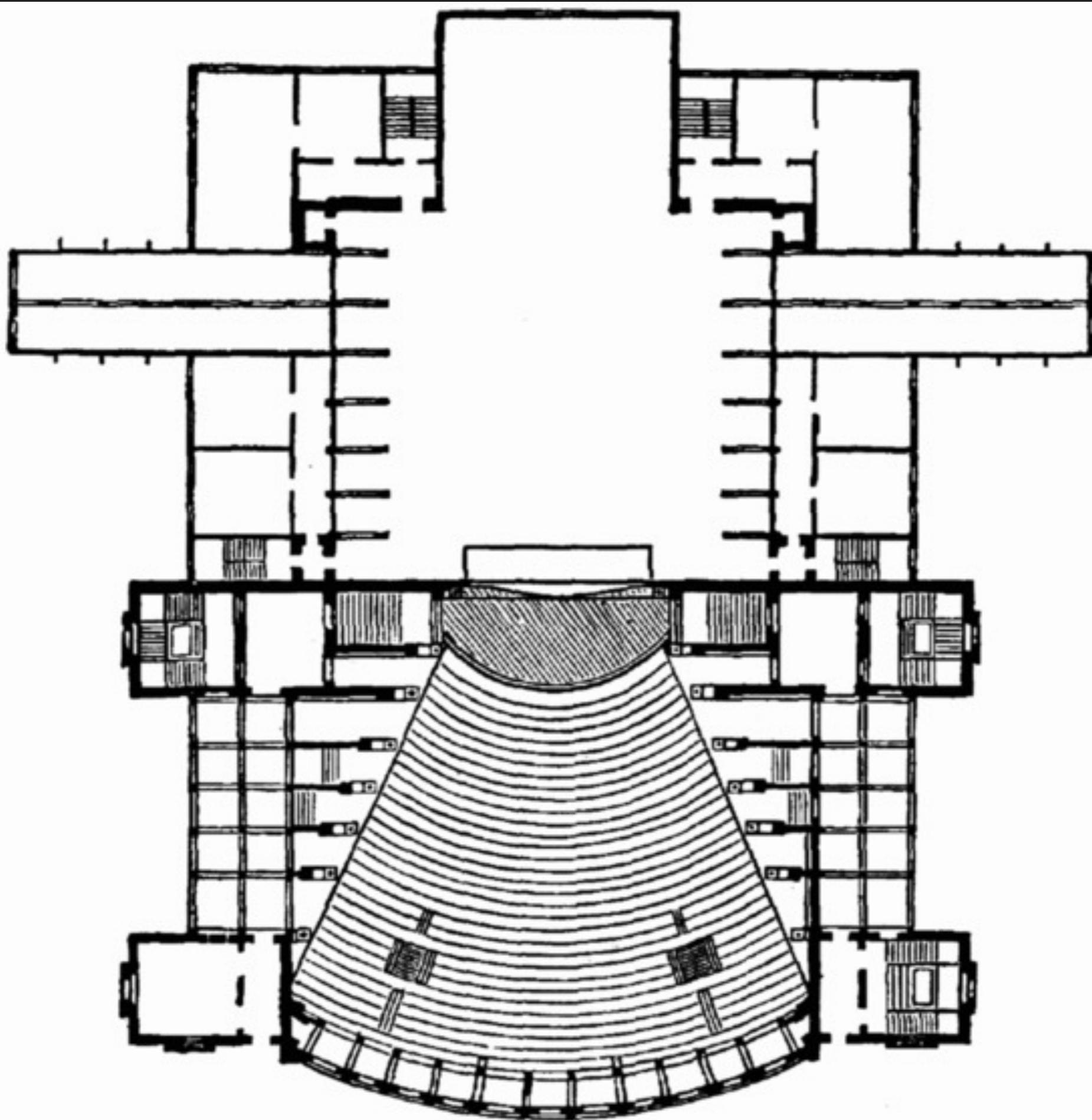

Fig. 4. Richard Wagners Bühnenfestspielhaus zu Baireuth
(Arch. Brückwald).

Bayreuth. Inneres des Festspielhauses.

Obr. Pôvodná stolička z Bayreuthu

3.2.5 Wedge-Shaped Auditorium; Proscenium Stage

(a) Bayreuth Festspielhaus, Bayreuth, Germany

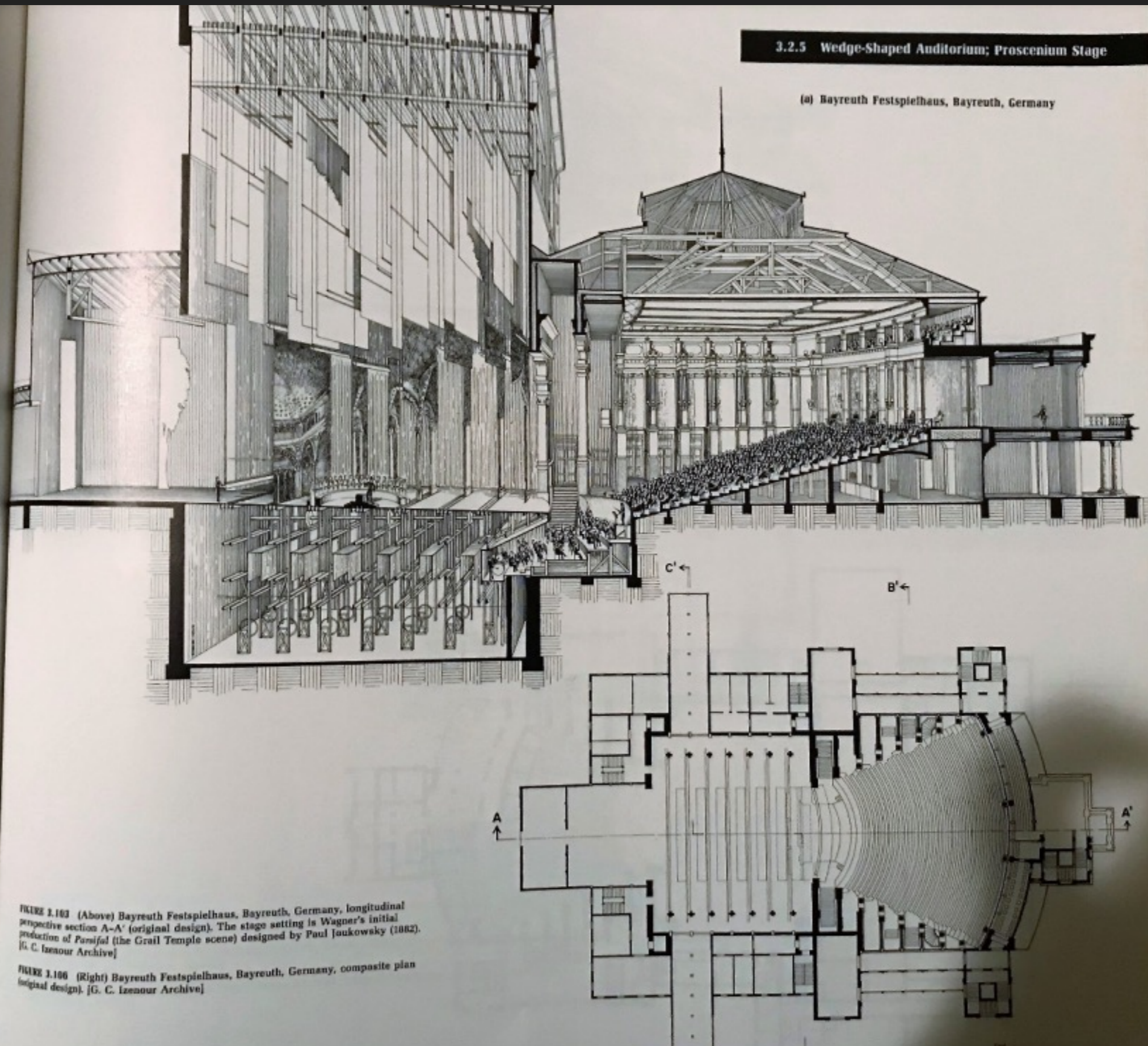

FIGURE 3.103 (Above) Bayreuth Festspielhaus, Bayreuth, Germany, longitudinal perspective section A-A' (original design). The stage setting is Wagner's initial production of *Parsifal* (the Grail Temple scene) designed by Paul Jankowsky (1882). [G. C. Izennour Archive]

FIGURE 3.106 (Right) Bayreuth Festspielhaus, Bayreuth, Germany, composite plan (original design). [G. C. Izennour Archive]

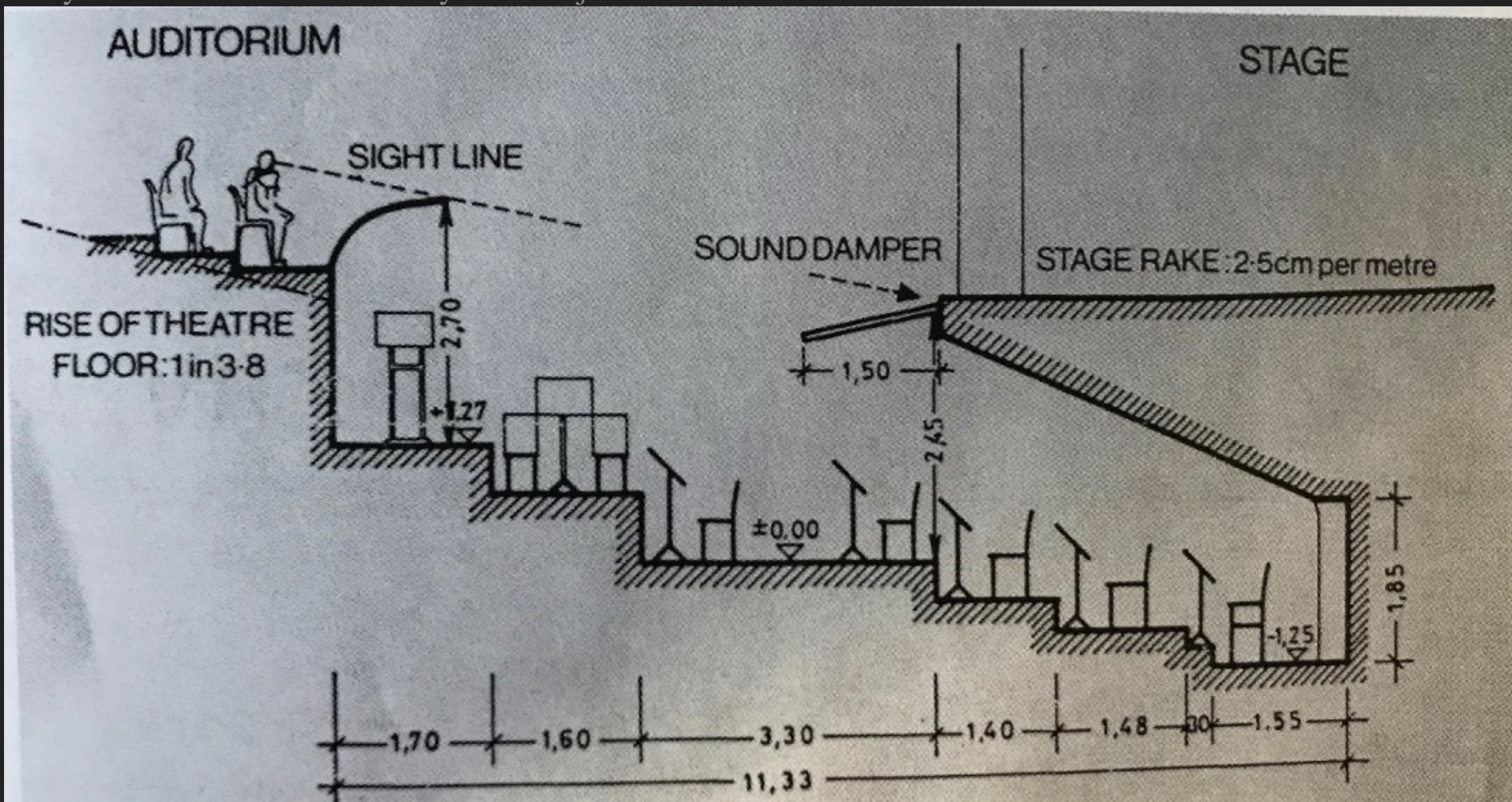
Bayreuthské javisko patrilo k najlepšie vybaveným divadlám. Ovládané mechanicky.

- postranné krídla - 7 párov kulisových rámov vedených zo strán,
- rôzne externé dopravné prošiny,
- spodná scénická mašinéria - priečne prepadliská pre spodný zdvih/ponor kulís (hĺbka 10 m pod scénov),
- povrazisková veža (zdvih kulís do 29 metrov nad úrovňou scény),
- povrazisko s 50 ťahmi re rekvizity, 6 ťahov pre panorámy a 14 dodatočných ťahov pre svetlá.
- viac ako 3000 plynových lúčok na zabezpečenie osvetlenia javiskovej plochy vrátane efektov.
- opona, tzv. Raftvorhand,
- zadná scena (umožnila prehĺbenie o cca 11 m.),

ORCHESTRISKO (U WAGNERA SKRYTÉ PRED ZRAKOM DIVÁKA)

29

Wagner má prvenstvo v úplnom schovaní hudobníkov. Orchesterálna jama v Bayreuthe je konštruovaná pod úroveň javiska a postupne sa znižuje v 6 leveloch. Nad tretím levelom je daný tzv. sound damper (Parsifalova clona), ktorý bol z akustických dôvodov nainštalovaný v r. 1882 pre operu Parsifal. "Sound dumper" (*clona*) mal za funkciu potlačiť hlasitosť hudobných nástrojov (bubny, trombóny) a pritom zvýrazniť farbu zvuku strunových nástrojov.

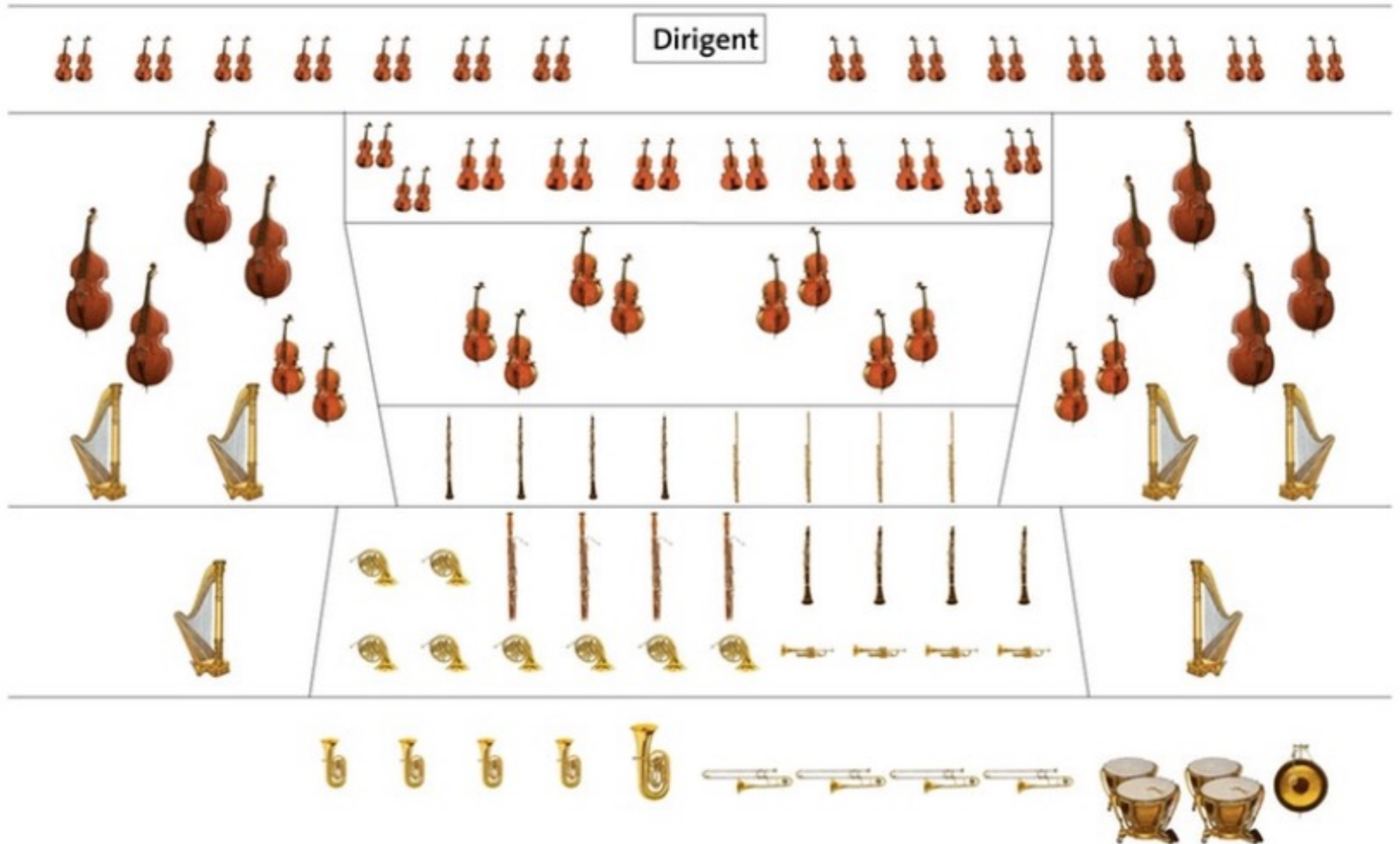
Chorus = 120
Orchestra = 125 musicians

Bayreuth.
Festspielhaus-
Orchester
mit
Siegfried Wagner
als Dirigent.

Nástroje v "mystickej priepasti" sú radené podľa hlasitosti. Najhlasnejšie (dechové/basové) sú umiestnené hlbšie a menej hlasnejšie (strunové/výškové) sú orientované smerom nahor.

Schematischer Aufbau des Orchestergrabens im Bayreuther Festspielhaus

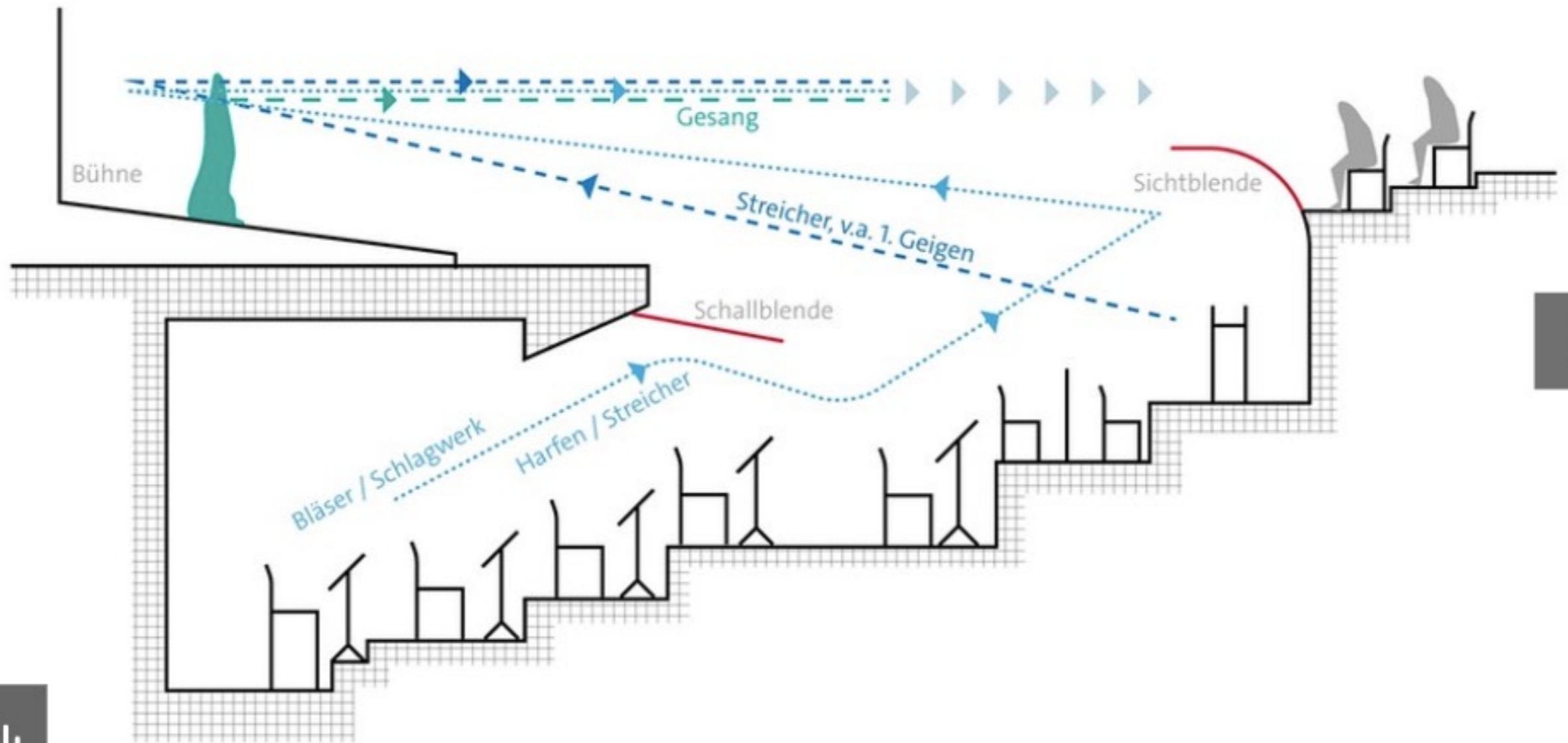

NÁSTROJ	ROZSAH V dB
basový buben	35 - 115
cimbál	40 - 110
varhany	35 - 110
piano	60 - 100
trumpeta	55 - 95
housle	42 - 95

- ▶ rockový koncert 100 - 120 dB,
- ▶ mestská ulica 70 dB,
- ▶ bežná konverzace 40 - 50 dB

V roku 1882 bol do orchestriska nainštalovaná zvuková clona pre operu Parsifal (na obr. nemecky *Schallblende*), ktorá stlmila dechové nástroje.

Orchestergraben Bayreuther Festspielhaus

"ELEKTRISCHER APPARATE FÜR BÜHNENBELEUCHTUNG FABRIK"

Hugo Bähr (1841 Drážďany - 1929 Drážďany) je považovaný za "otca svetla" v divadle. Svoju kariéru začal ako maliar skla, od roku 1867 bol zodpovedný za elektrické osvetlenie a premietacie prístroje v Drážďanskom dvornom divadle a nakoniec založil a viedol svoju "Fabrik elektrischer Apparate für Bühnenbeleuchtung". Od roku 1874 dodával do dvorného divadla v Meiningene prístroje na elektrické efekty a v rokoch 1876 až 1906 zásoboval aj Bayreuthské slávnosti. Na vrchole svojho obchodného úspechu mal takmer 400 zákazníkov v domácich i zahraničných divadlách.

Hugo Bähr dodával pre Bayreuthske slávnosti svetelnú techniku a v období jeho spolupráce s Bayreuthom navrhoval projektové plány scénického osvetlenia a zároveň ich aj montoval a spravoval.

Effektové aparáty (*Effektapparaten*):

- aparát pre tvorbu oblakov a ich pohyb (Zlato Rýna),
- aparát na tvorbu vodných vln (Zlato Rýna),
- aparát na vytvorenie dúhy,
- "Rheingold Regulator" - svetelný regulátor na dosiahnutie "zlatého svetla",
- svetelný regulátor (pomalé nasvietenie objektov) - extra pre operu *Parsifal*

ELEKTRIKA

- ostrejšie, výraznejšie a farebnejšie obrazy,
- farba svetla (do biela),
- vyššie náklady na chod divadla.

Ako pri každej novej technológii, ani pri elektrickom osvetlení nefungovali všetky aspekty hladko: divadlá prijímali tento spôsob osvetlenia pomaly, nestabilné zdroje energie spôsobovali časté a nepríjemné výpadky osvetlenia a slabé vlákna v drahých žiarovkách často spôsobovali blikanie svetla. Napriek týmto nedostatkom nová technológia umožňovala oveľa lepšiu kontrolu nad intenzitou osvetlenia.

PLYN

- nižšia svietivosť,
- žltý až červený plameň,
- nebezpečenstvo ohňa, pach.

V oboch prípadoch sa intenzita svetla dokázala regulovať

HUGO BÄHR
 Elektrisch-Optische
 Apparate

Bähr'sche Scheibe mit Wolkenscheibe

Typ: nicht bekannt
 Baujahr: zwischen 1876 und 1906
 Leistung: nicht bekannt
 Spannung: nicht bekannt
 Hersteller: Hugo Bähr

Serien Nr.: nicht bekannt
 Herkunft: Städtische Theater Chemnitz

HUGO BÄHR
 Elektrisch-Optische
 Apparate

Regenbogenvorsatz

Typ: nicht bekannt
 Baujahr: zwischen 1876 und 1906
 Leistung: nicht bekannt
 Spannung: nicht bekannt
 Hersteller: Hugo Bähr

Serien Nr.: nicht bekannt
 Herkunft: Schauspielhaus Dresden

HUGO BÄHR
 Elektrisch-Optische
 Apparate

HUGO BÄHR
 Elektrisch-Optische
 Apparate

Blitzscheibe mit Segmentblende

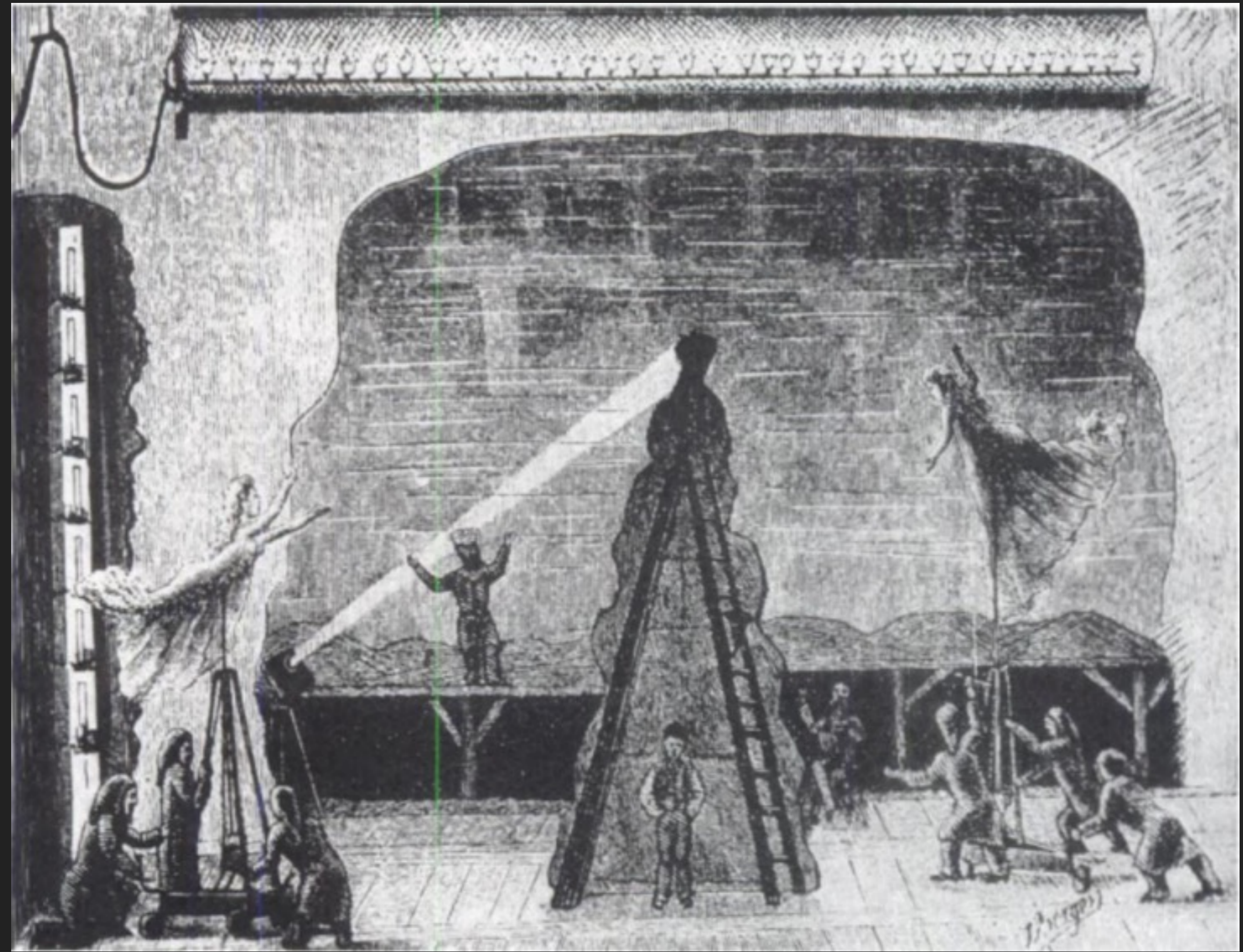
Typ: nicht bekannt
 Baujahr: zwischen 1876 und 1906
 Leistung: nicht bekannt
 Spannung: nicht bekannt
 Hersteller: Hugo Bähr

Serien Nr.: nicht bekannt
 Herkunft: Städtische Theater Chemnitz

W-614

Wotanov hnev - blesky (svetelný efekt+zvuk blesku) + sprievodné osvetlenie,

Vody Rýna - tmavé vody (prospekt/projekcia) + slnečné svetlo (osvetlenie),

Laterna Magika: <https://www.youtube.com/watch?v=qmjESb1xC08>

Boj Siegmunda a Hundinga (Valkýra) - blesky (efekt + zvuk) + osvetlenie + **kouř**

Mlhostroj: Para sa privádzala v priemere 12 cm potrubím z malej kotolne vzdialenej 50 m od javiska, kde ju vyrábali dva staré kotle.

Premeny scény (výmena kulís) - najčastejšie za pomoci pary,

Zmeny počasia + časti dňa - kombinácia elektrického a plynového osvetlenia a maľovaných farebných sklíčok.

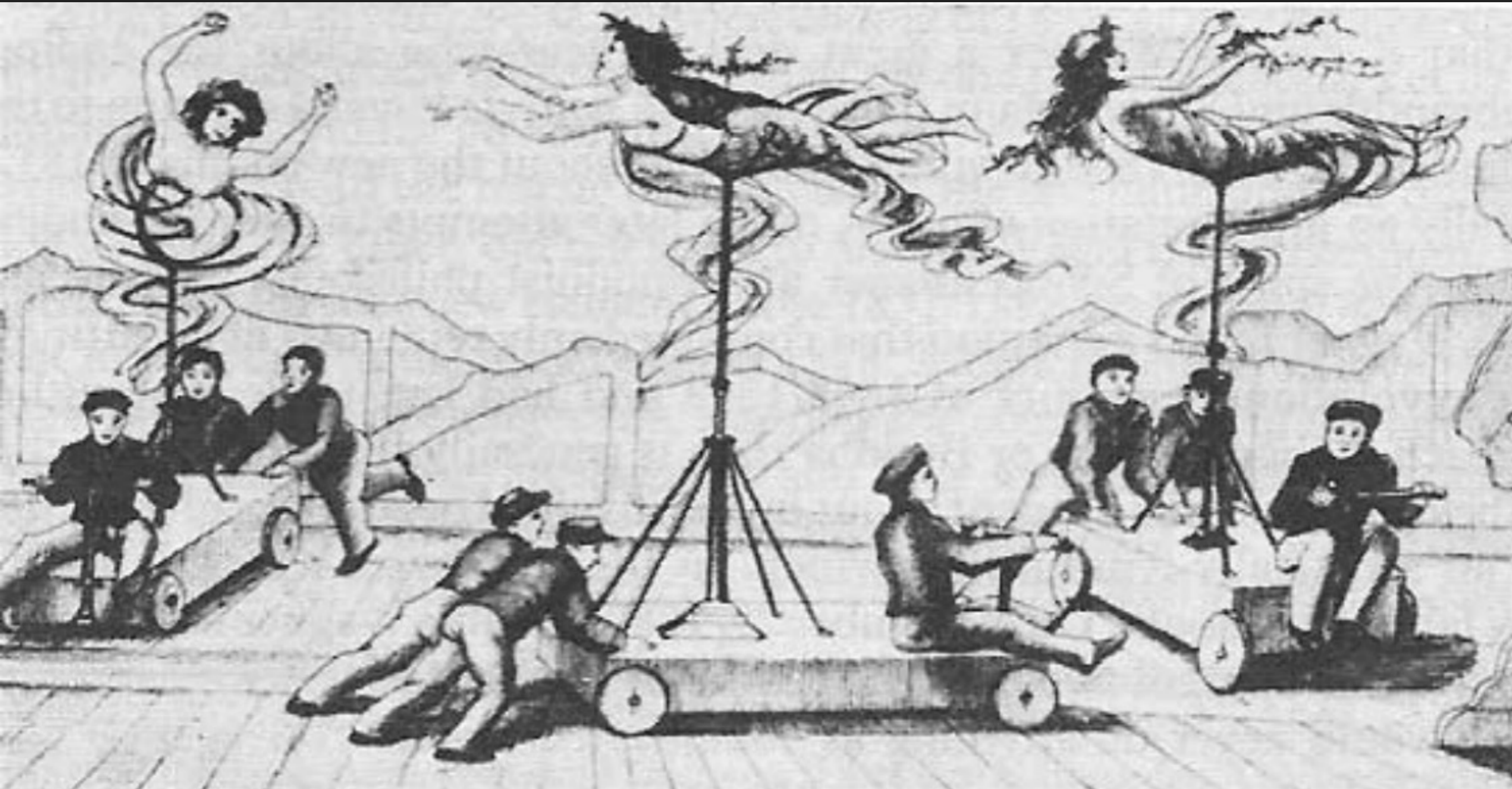
“Modrý opar, z ktorého sa Erda vynorila v III. dejstve Siegfrieda, sa považoval za vydarený, ale ostré elektrické osvetlenie, ktoré v prvej scéne II. dejstva vrhalo na tvár Pútnika lúč mesačného svetla, údajne zničilo starostlivo vytvorený dojem okolitého lesa.” (CARNEGY 2006, 86)

Čarovná Valhala - svetelný efekt dúhy

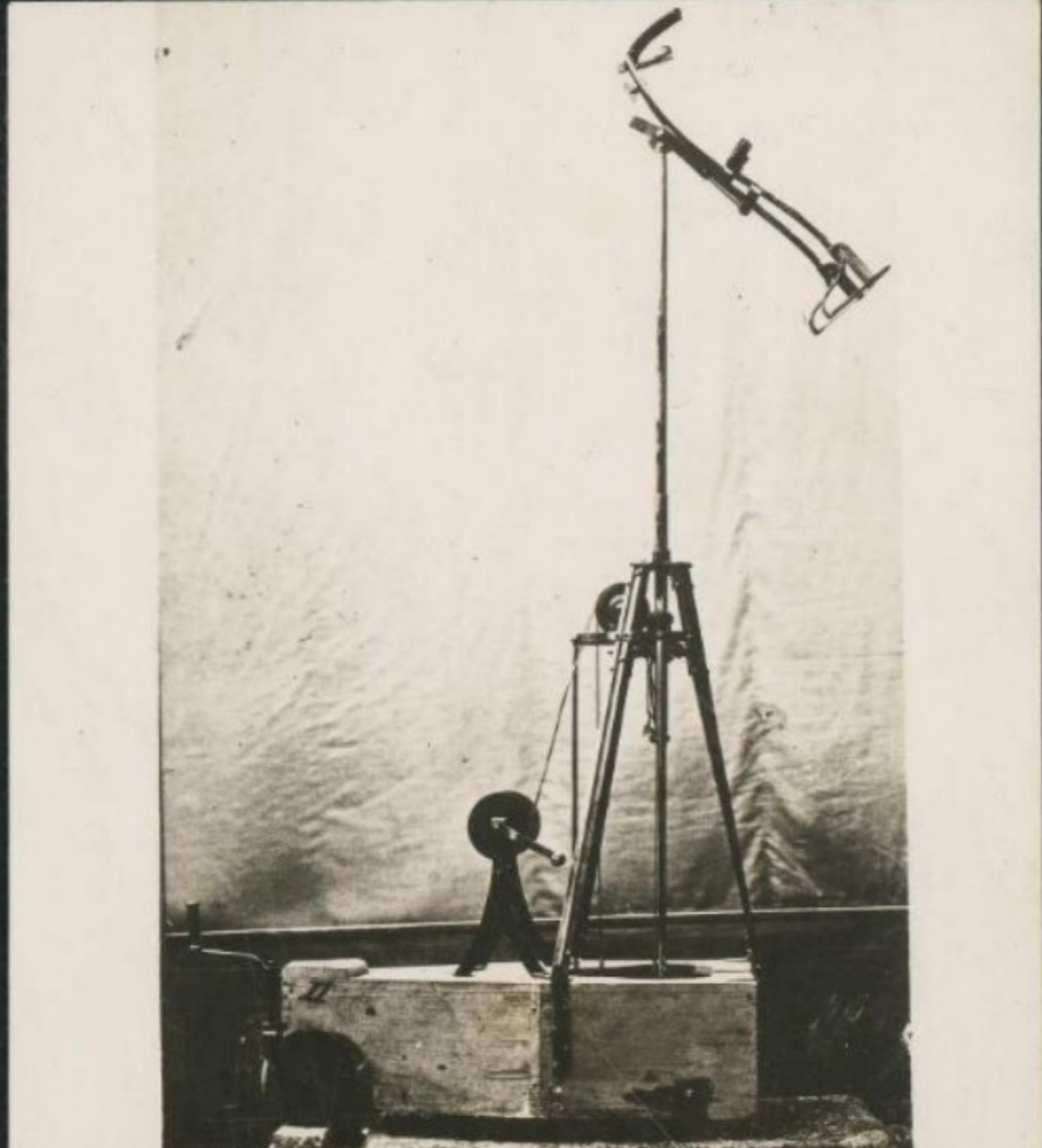
V roku 1876 sa efekt nevydaril, pretože farebné spektrum dopadalo na gázu a zmes farieb rozbila pôvodný úmysel Valhaly zahalenej do mystického/magického svetla. (CARNEGY 2006, 87)

Jazda Valkýr - dojem jazdiacich bojovníčok vytvorili pomocou premietania diapozitívu (namalované sklíčko) na plátno.

Ohnivý kruh okolo Brünhildy - Použitie pary + červené svetlo (reflektor)

Okrem vedenia po javisku mohlo zariadenie dcéry Rýna zdvihnúť až do výšky 3 m a nakláňať herečky do iných pozícií. Každý voz si vyžadoval dvoch kulisákov a hudobného asistenta: jeden kulisák voz tlačil a riadil doľava alebo doprava, druhý zdvíhal alebo spúšťal speváčku, hudobný asistent podľa pokynov zaznamenaných v partitúre riadil kombináciu pohybov.

Obrázok: mechanizmus na zdvih dcér Rýna

Video - zvukové efekty (Parsifal) - Glockenklavier

https://www.youtube.com/watch?v=qUfo1szjPlc&ab_channel=Steingraeberu.S%C3%B6hne

- ▶ pôsobil v dáždanskom opernom divadle, fascinovaný operou.
- ▶ Hugo Bähr ho zaučal do osvetľovacích praktík. Práca s plynovým osvetlením, s elektrickými osvetľ. zariadeniami.
- ▶ svetelné pokusy: rozdíl svetla a stínu nejen na malovaných kulisách, ale i na ľudskom tele.
- ▶ štúdium diel Richarda Wagnera,
- ▶ 1882 zúčastnil sa opery Parsifal v Bayreuthe, v 1886 Tristana a Izoldy, 1888 Mistři pěvci norimberští.
- ▶ V r. 1891 pripravil „*Comments on the staging of the ring of the Nibelung*“ s viac než 30 scénickými dizajnami pre Prsteň.
- ▶ 1895 *Staging Wagnerian Drama* (brožúra o 51str., ktorá jasne obhajuje antirealizmus, zbavuje scénu naturalistických prvkov.
- ▶ Všetky scénické formy musia podľa Appiu vychádzať výlučne z ducha hudby, nie z doslovného čítania scénických poznámok. Najdôležitejšie je priestorové usporiadanie scény a umelecké využitie osvetlenia.

„Každá scéna sa skladá z maľby, scénických prvkov (scénických elementov) a osvetlenia. Priestorové usporiadanie slúži ako prostredník medzi scénickou maľbou a osvetlením.“

1. PRÁCA S MIZANSCÉNOU - OBJEKT / SVETLO / USPORIADANIE

„Osvetlenie by sa mohlo považovať za všemocné, keby neexistoval antagonista, v podobe scénickej maľby, ktorá má tendenciu brániť sa jeho plnej moci. „

2. SVETLO AKO MIENKOTVORNÝ ELEMENT

„Priestorové usporiadanie (objektov na javisku) sa svojím spôsobom vzťahuje na obidve (t.j. na maľbu a osvetlenie): je buď obmedzené, alebo mu je umožnené presadiť sa, v závislosti od dôležitosti scénickej maľby alebo osvetlenia.“

3. OSVIEŽUJE PRINCÍP GESAMTKUNSTWERKU - nerovnováha medzi zložkami umel. diela podľa potreby umeleckého diela.

„Základným cieľom scénickej maľby je predstaviť oku to, čo nemôže poskytnúť ani herec, ani osvetlenie, ani priestorové usporiadanie. Ak sa scénická maľba vyvinula tak neprimerane, dôvodom muselo byť to, že diváci potrebovali určitú pomoc, ktorú im mohla poskytnúť len maľba, alebo inak povedané: dramatická forma si kládla vlastné podmienky.“

„Diváci si čoskoro zvykli na tento posun rovnováhy, spôsobený namalovanými plochami a nedostatkom akéhokoľvek aktívneho svetla. Oblúbili si túto prezentáciu života pomocou znakov, ktorých usporiadanie ponúkalo širokú škálu možností, a bolo rado, že obetuje skutočný život, ktorý môže poskytnúť len osvetlenie a priestorové usporiadanie, za lacný benefit vidieť na javisku množstvo lákavých predmetov.“

4. KRITIKA MALOVANÝCH DEKORÁCIÍ, ZASTARALÉHO PRINCÍPU OSVETLENIA

„Priestorové usporiadanie samo o sebe preberá hudobnú funkciu, čo v prípade wagnerovskej drámy znamená, že preberá dramatickú úlohu. Preto sa budeme musieť vzdať dekoratívnej scénickej maľby, ktorá slúži len svojmu vlastnému účelu, znižuje na nulu dramatickú hodnotu všetkých ostatných scénických úprav a monopolizuje osvetlenie pre svoj vlastný profit... zahlcuje scénu množstvom znakov, ktoré nemajú s wagnerovskou drámou nič spoločné.“

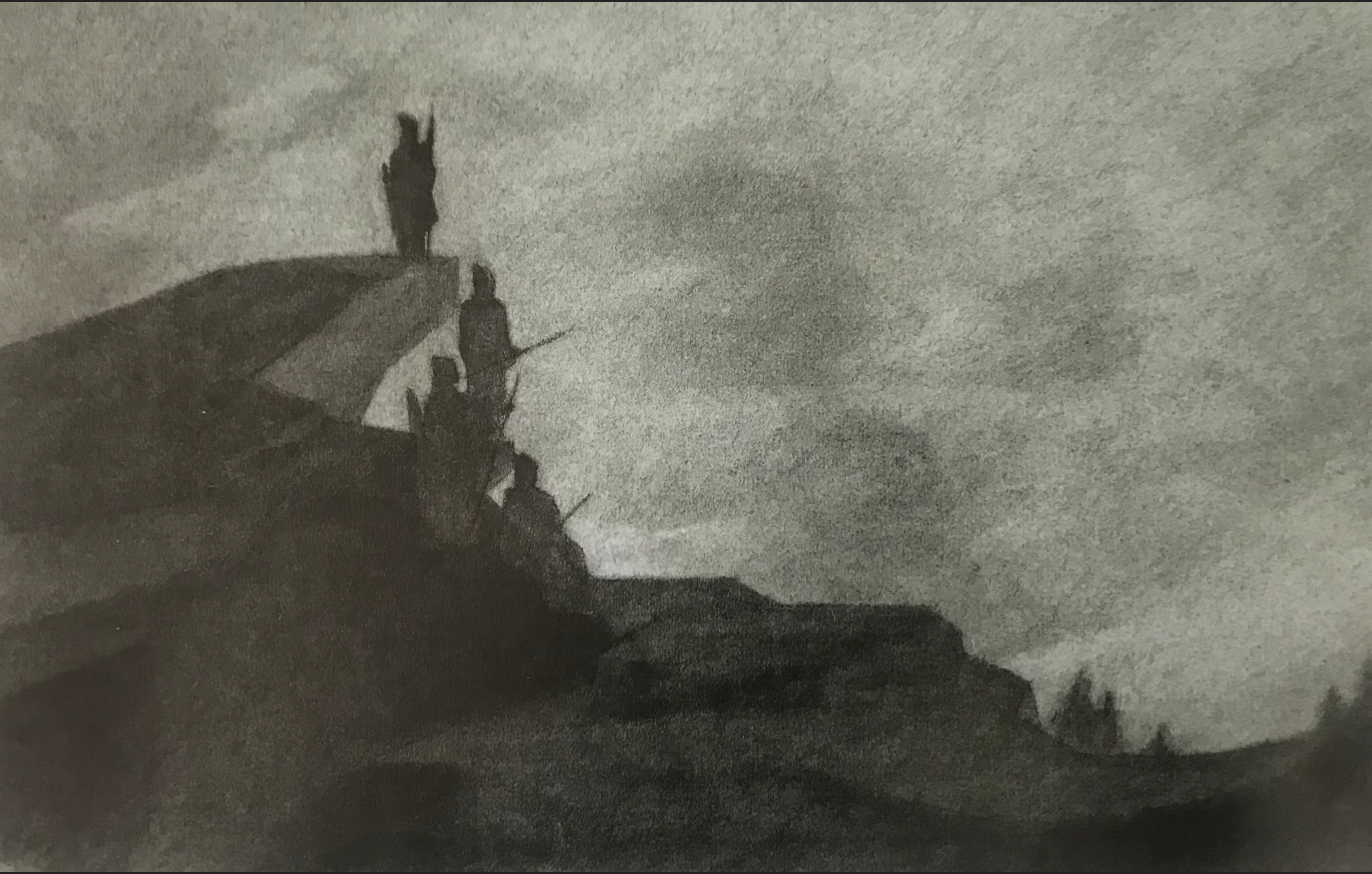
5. ZO SCÉNOGRAFICKÝCH ÚVAH VYPÚŠŤA DEKORATÍVNU MALBU A AKÉKOL'VEK INÉ DEKORÁCIE, KTORÉ NAHRÁDZA SVETLOM - SVETELNÝM EFEKTOM.

6. PREFERUJE ARCHITEKTÚRU SCÉNY (ROZLOŽENIE OBJEKTOV NA SCÉNE) A VYZDVIHUJE ÚLOHU SVETLA V SCÉNOGRAFICKOM KONCEPTE.

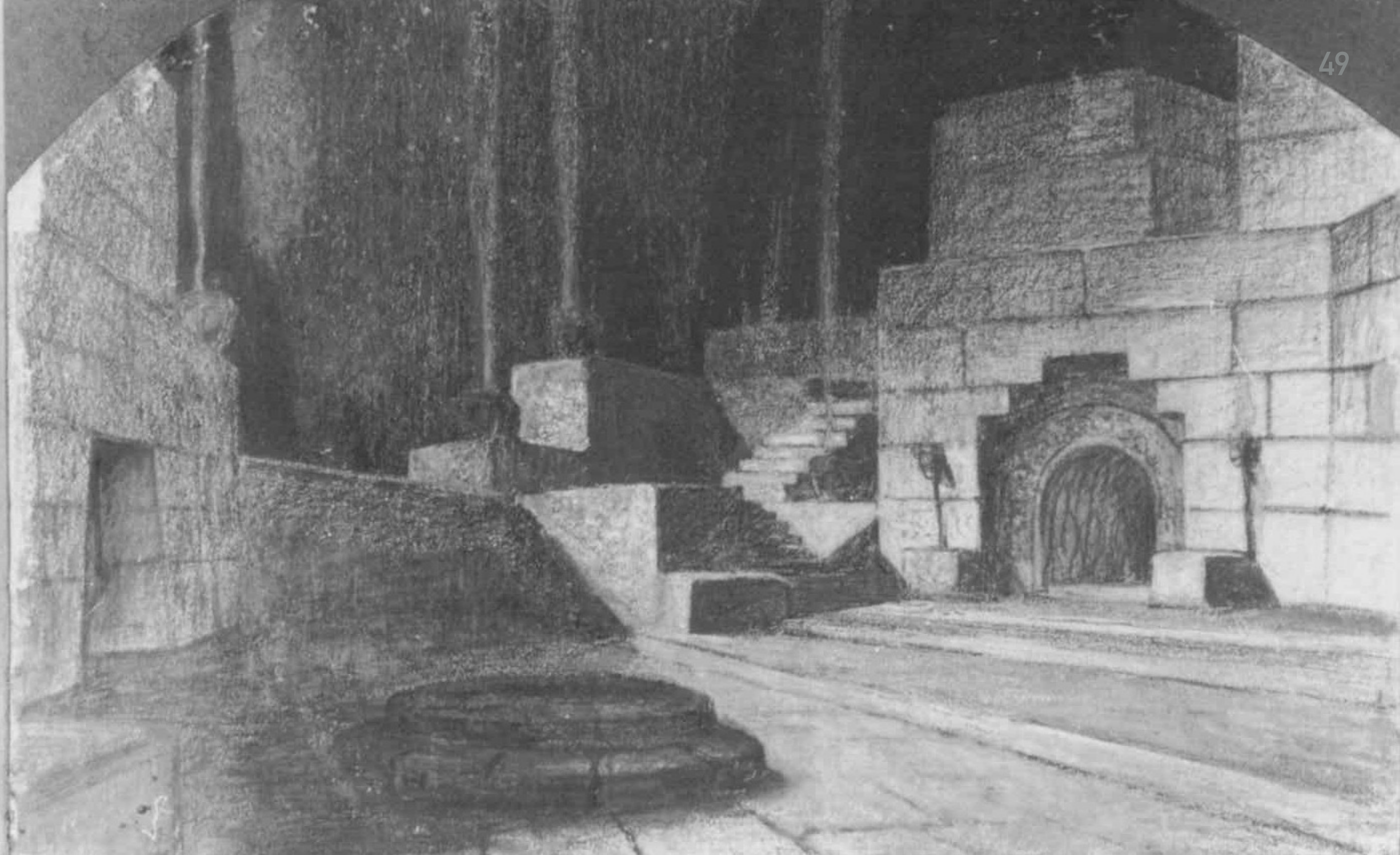
7. ROZDELENIE OSVETLENIA NA AKTÍVNE OSVETLENIE A PASÍVNE OSVETLENIE

8. NAHRÁDZA ILUZÍVNU MAL'BU TROJROZMERNÝMI ŠTRUKTÚRAMI, ktorých vzhľad je možné meniť FARBOU INTENZITOU A SMEROM SVETLA

9. SVETLO SA MENÍ V REAKCII NA HUDOBNÚ PARTITÚRU, ODRÁŽA ZMENY EMÓCIÍ, NÁLAD A ZMENU DEJA, to zn.: hudba vedie svetlo.

- ▶ Scénografia Kurta Kempina (Landestheater Darmstadt) k hre Oscara Wildea *Salome* bola hlavným dôvodom senzačného úspechu hry v roku 1907. Novinkou inscenácie bol odklon od konvenčného scénického divadla: Kurt Kempin vytvoril štylizovanú scénu so sochárskymi nadstavbami. Tento vývoj bol ovplyvnený zahraničím, ako aj členmi kolónie umelcov v Darmstade a dodnes je súčasťou modernej inscenačnej praxe.

"..... som čoraz viac izolovaný, čoraz viac odcudzený od divadla a od umelcov vo všetkých oblastiach."
(APPIA:1905)

1906 - APPIA navštevuje ženevské predstavenie **Émila Jacques - Dalcroza**, a zoznamuje sa s princípmi **EURYTMIKY** a píše:

*...“moje dojmy boli prekvapujúce. Spočiatku som sa pristihol v akomsi tranze. Ako dlho som na to čakal! Čoskoro som pocítil prebudenie novej, vo mne úplne neznámej sily! **Už som nesesedel v hládisku, bol som na javisku s účinkujúcimi...** Od toho dňa som jasne videl, akým smerom sa bude uberať môj vývoj. Objavenie základných princípov mizanscény mohlo byť len východiskom: rytmická gymnastika určovala môj ďalší postup.”*

Appia píše Dalcrozovi a spoločne pracujú na koncepte Festivalového divadla v Hellerau.

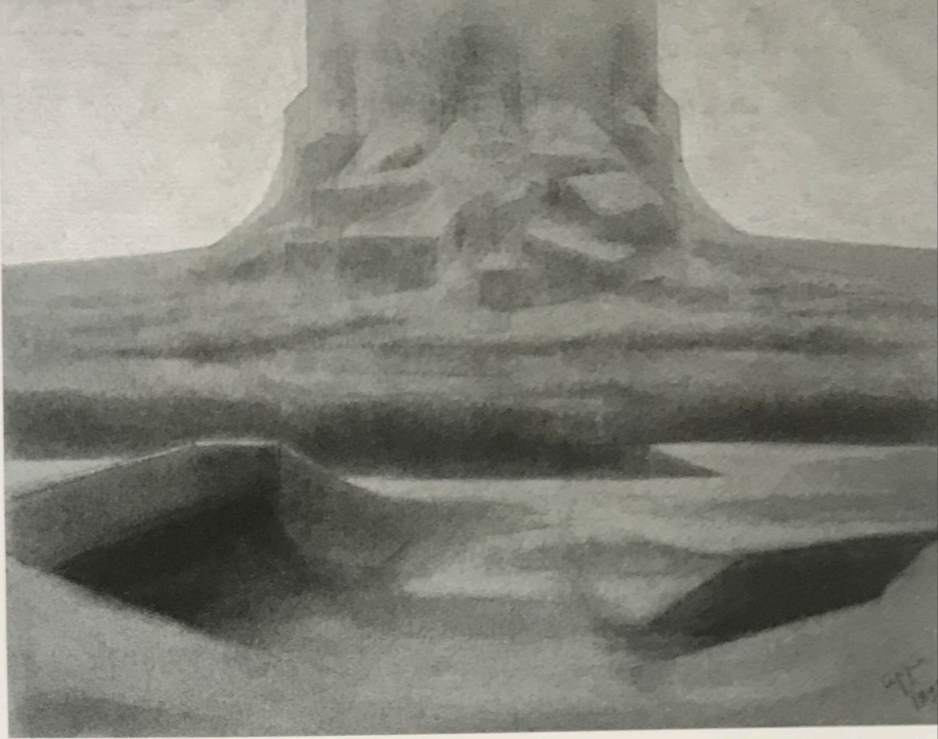
VIDEO HELLERAU: <https://divadlo.phil.muni.cz/pro-verejnost/noc-vedcu>

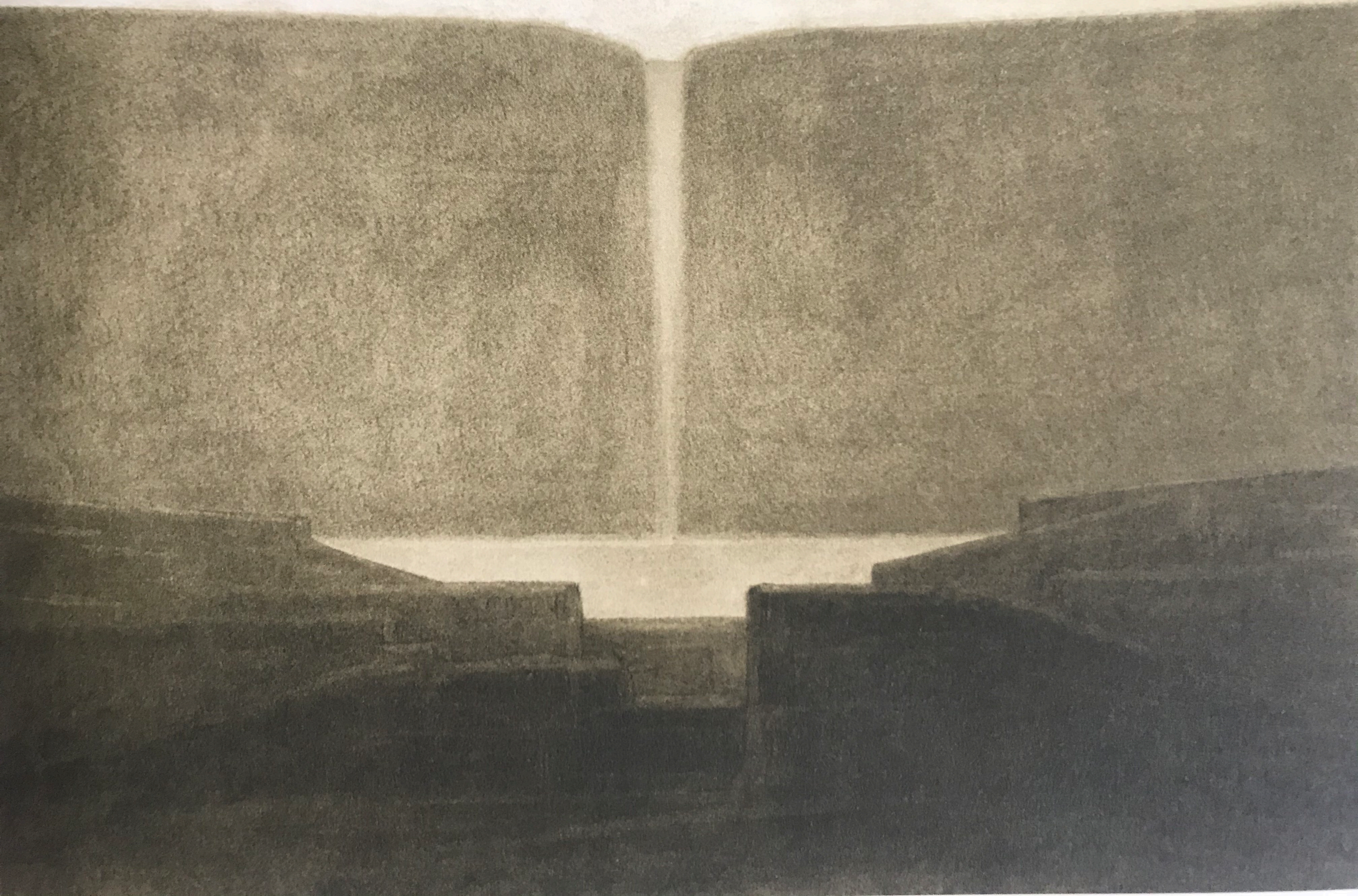
Appiu fascinuje spôsob akým je prenášaná hudba cez telo tanečníka/tanečnice do priestoru,

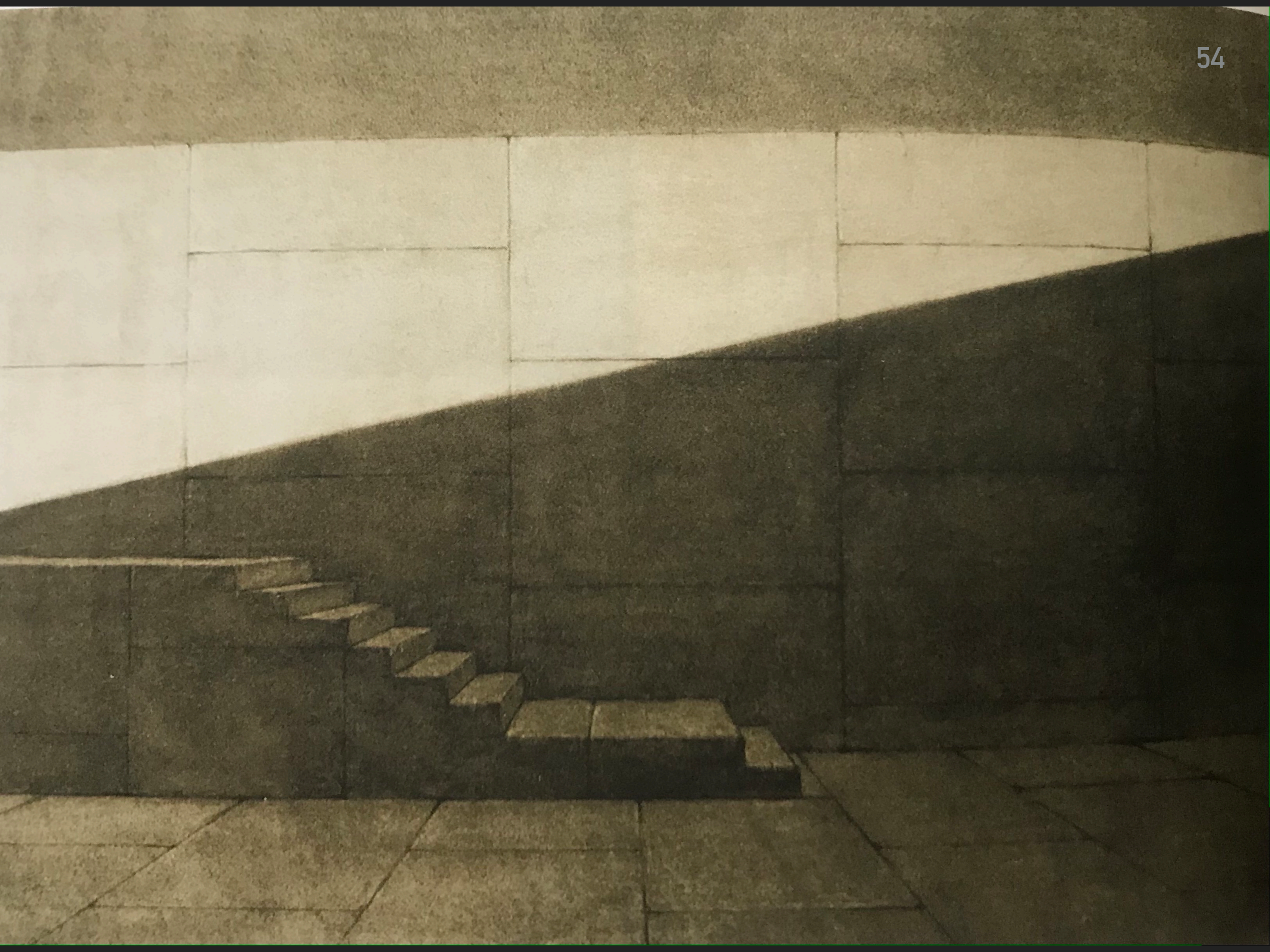
Pracuje na tzv. *Rhythmischen Räume* - scénografické návrhy (kresby) pre cvičenie rytmickej gymnastiky.

“Aj keď jeho kresby citujú antiku, oslavujú predovšetkým anonymitu, neurčujú miesto ani čas. Sú skôr znakom absolútna, ne-miesta, v ktorom by sa nekonečné absolútno mohlo objaviť!”

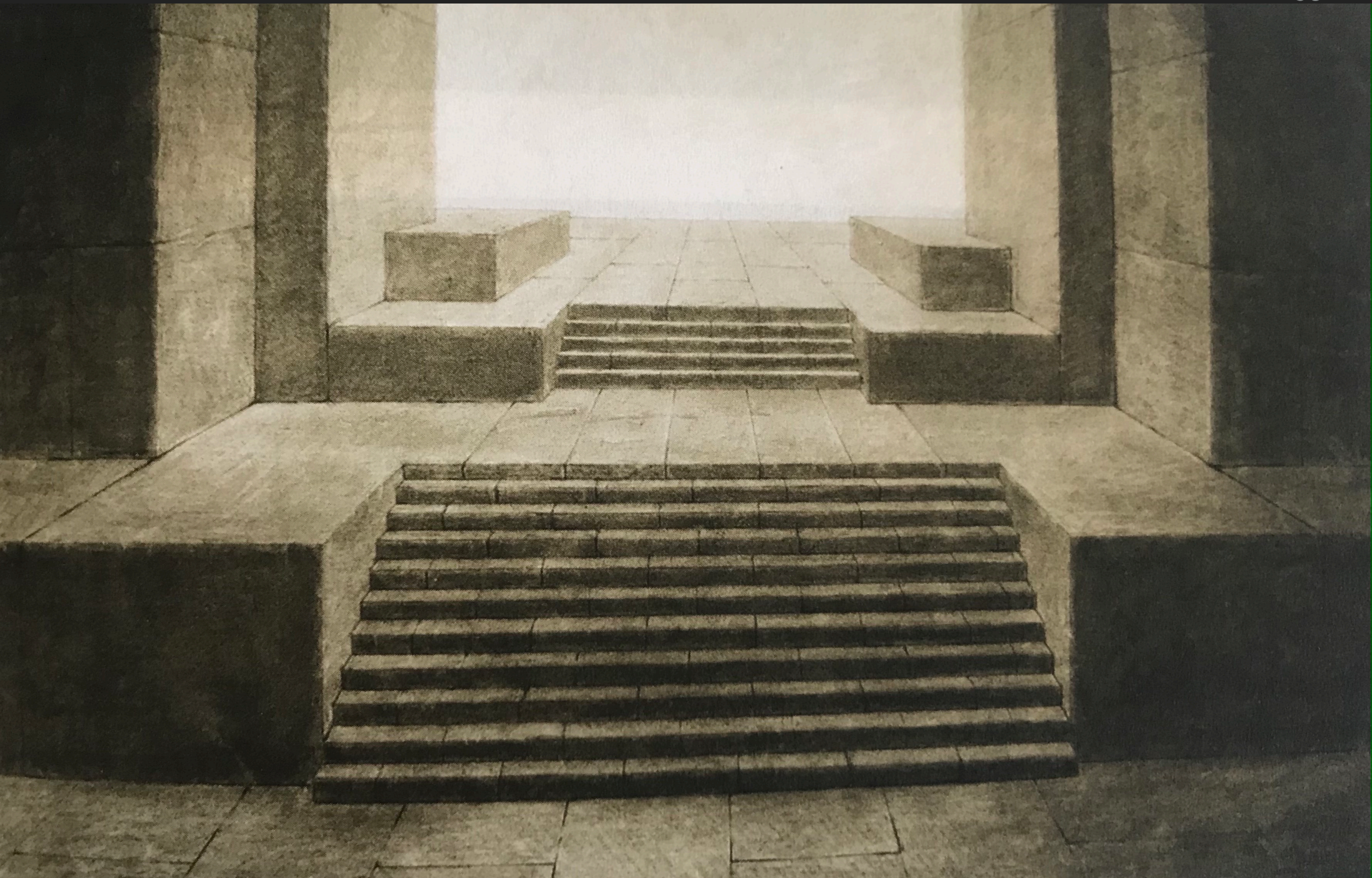
(SOLARI Hector 2017: 71)

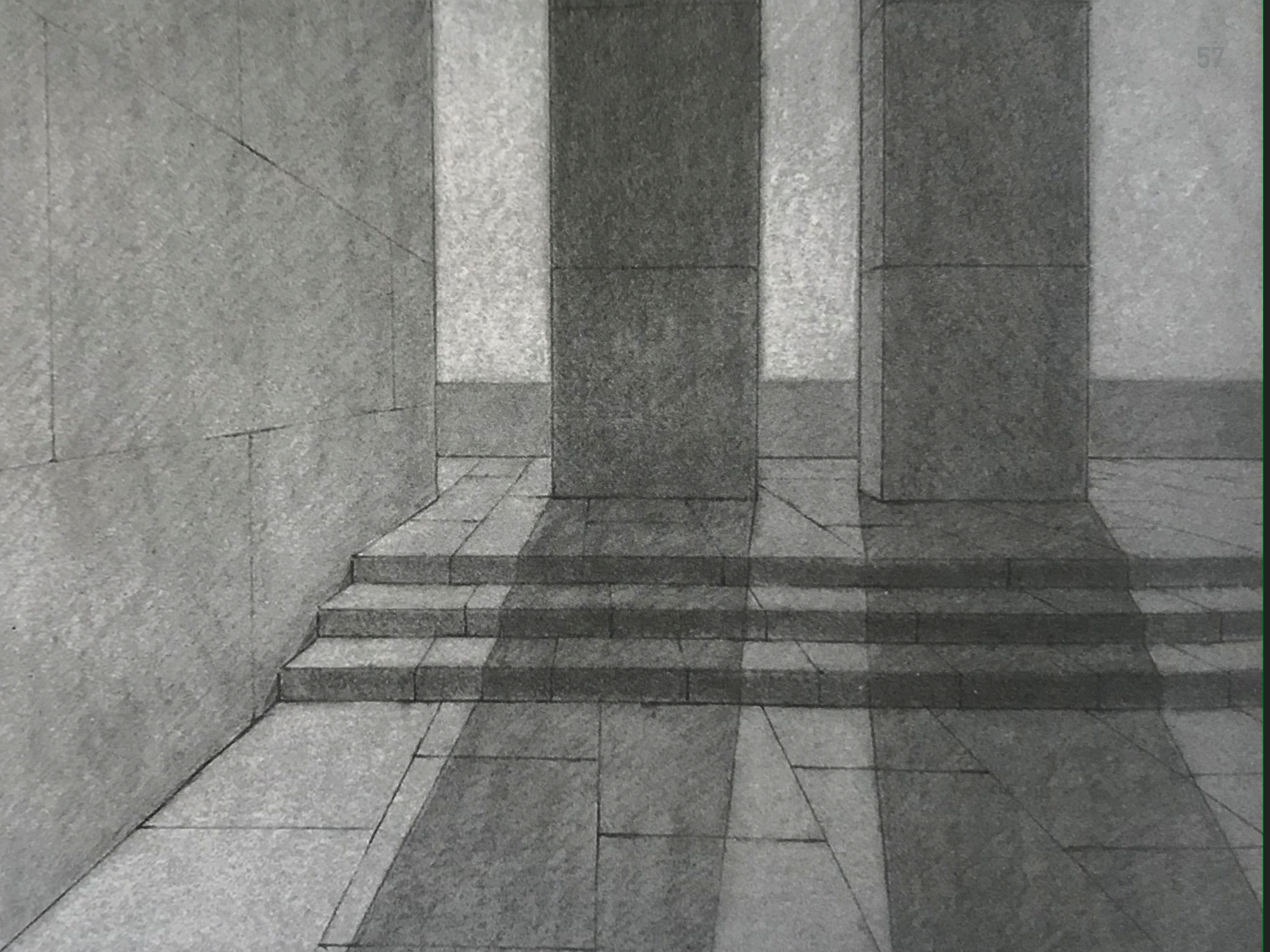

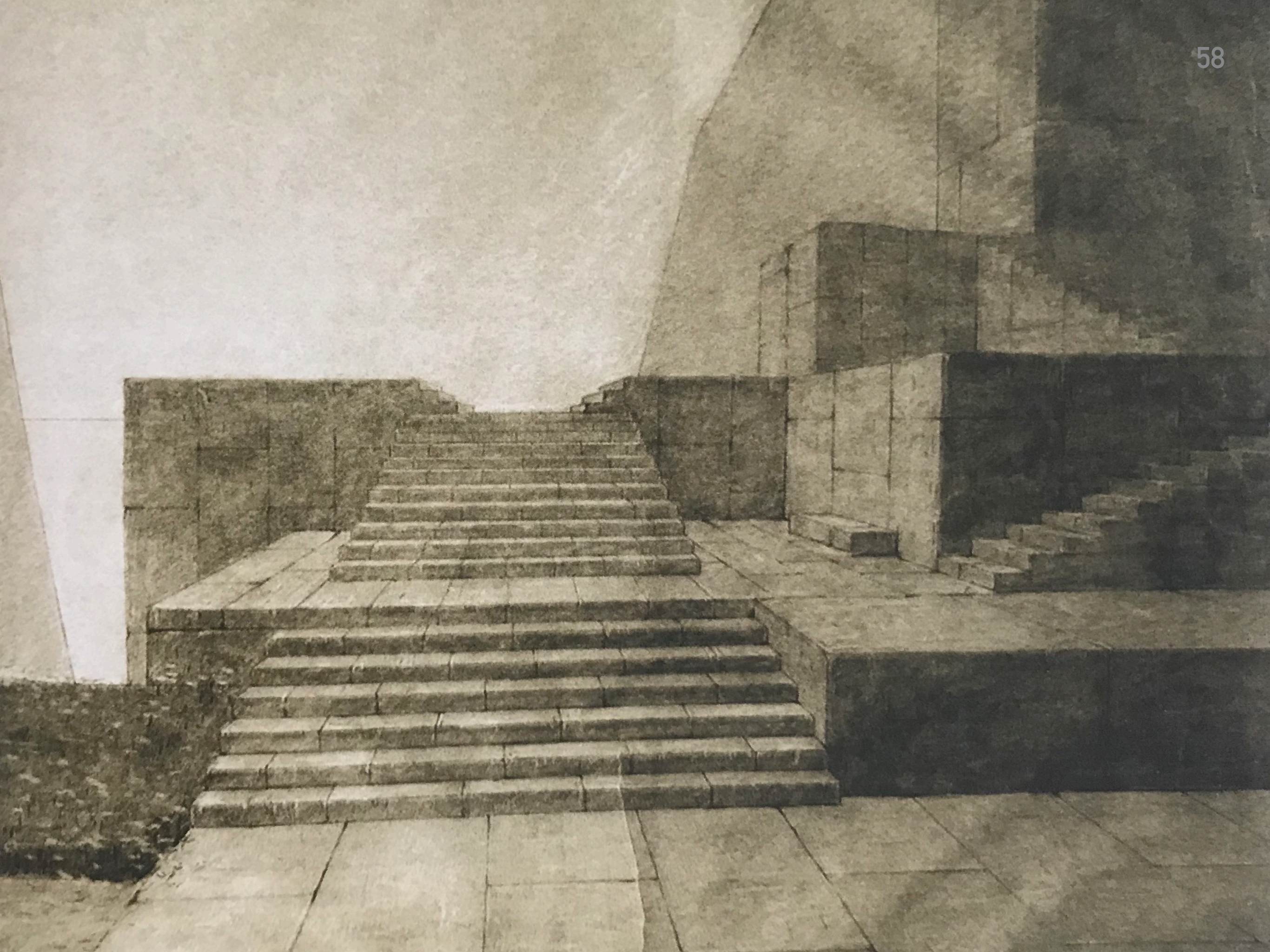

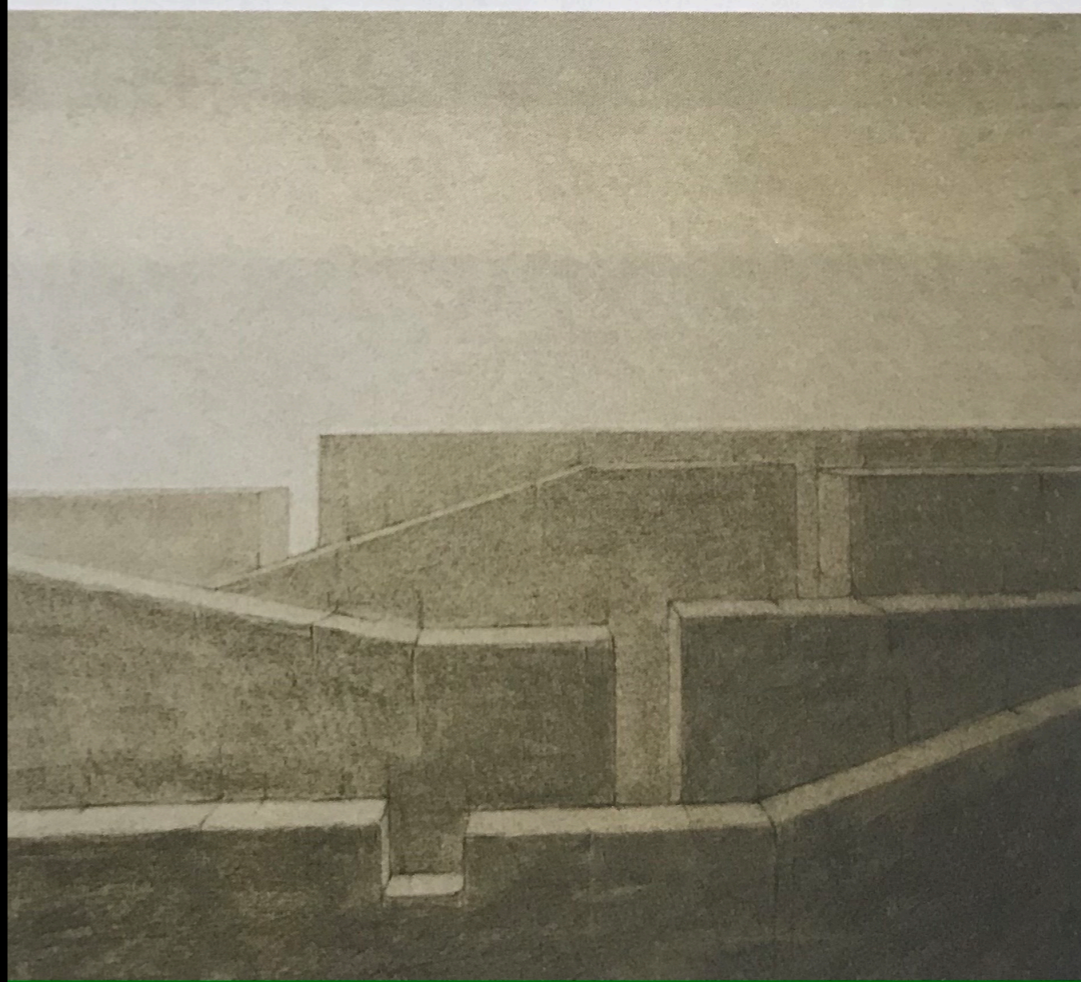
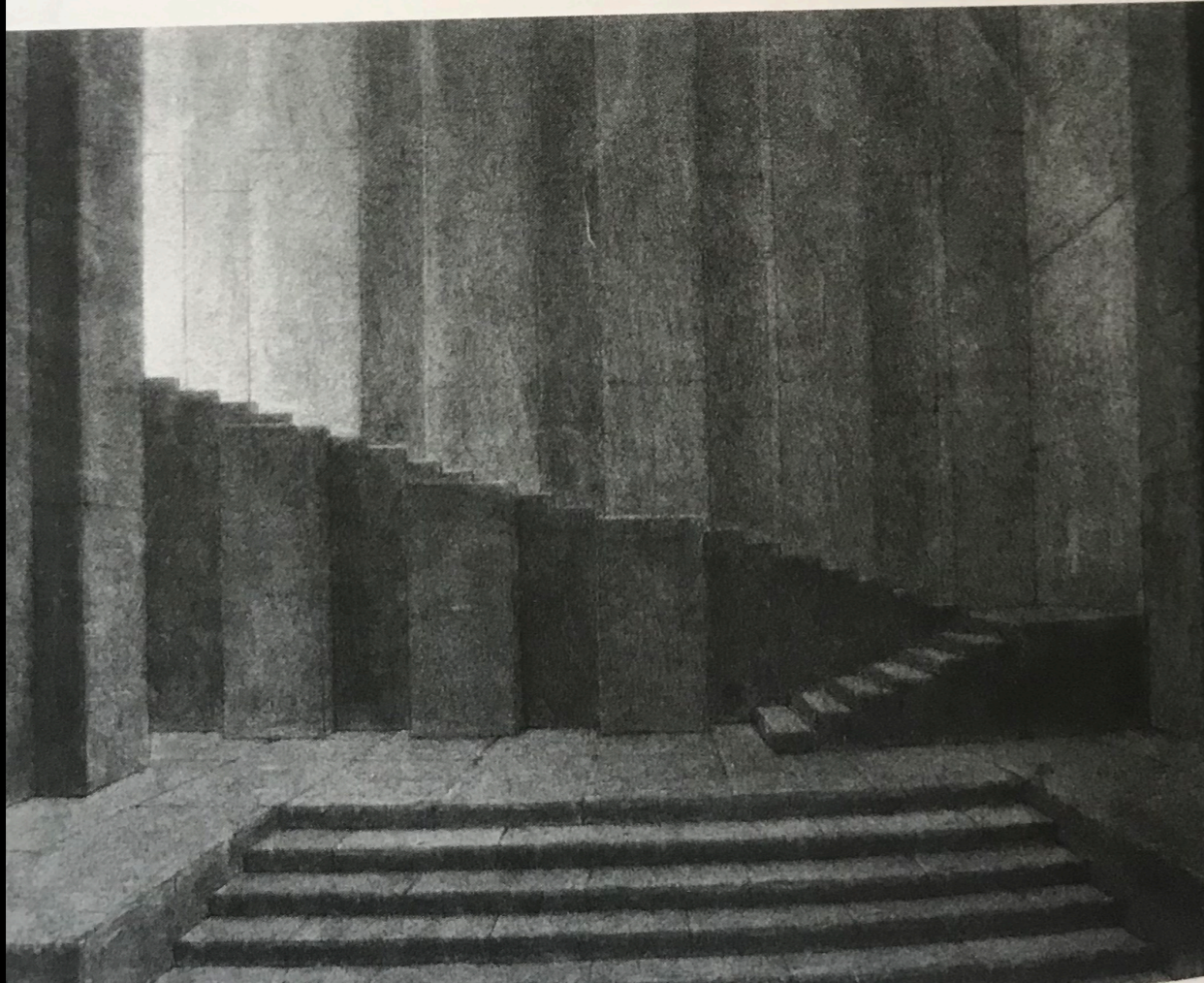
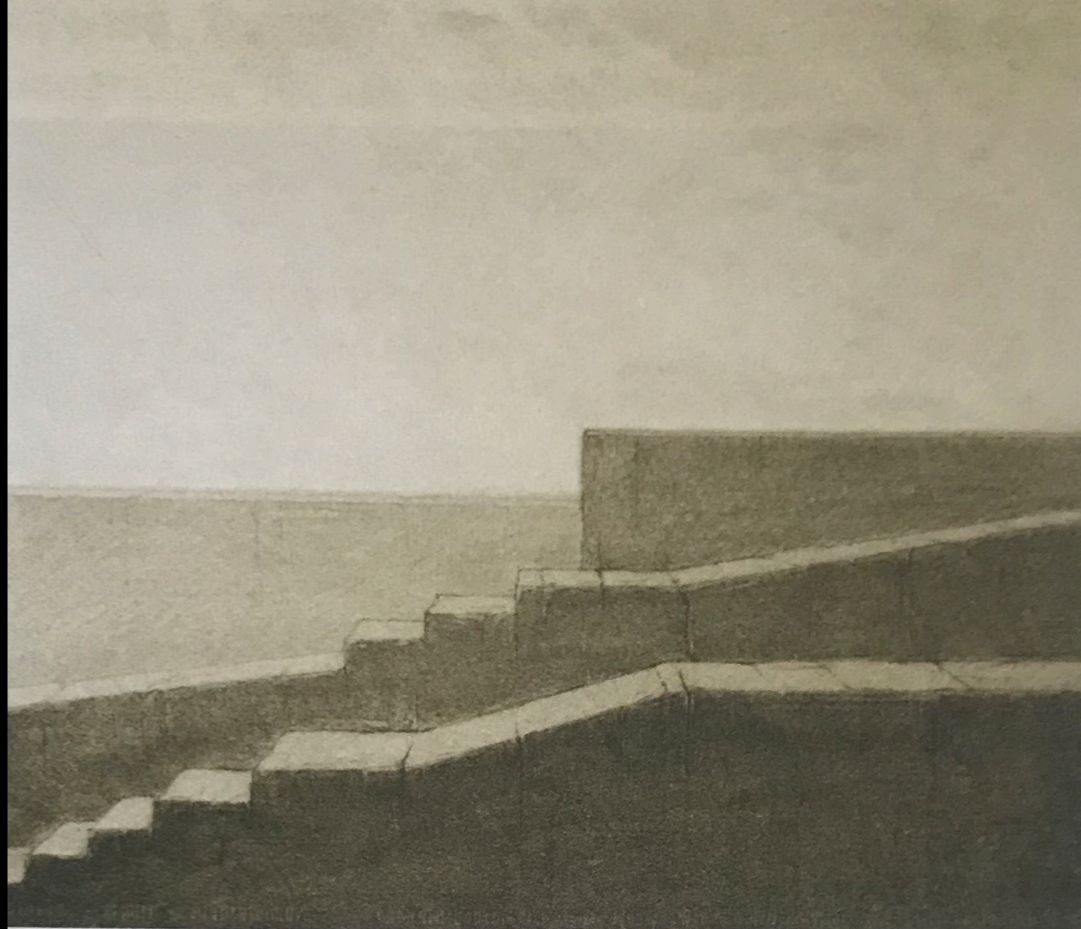
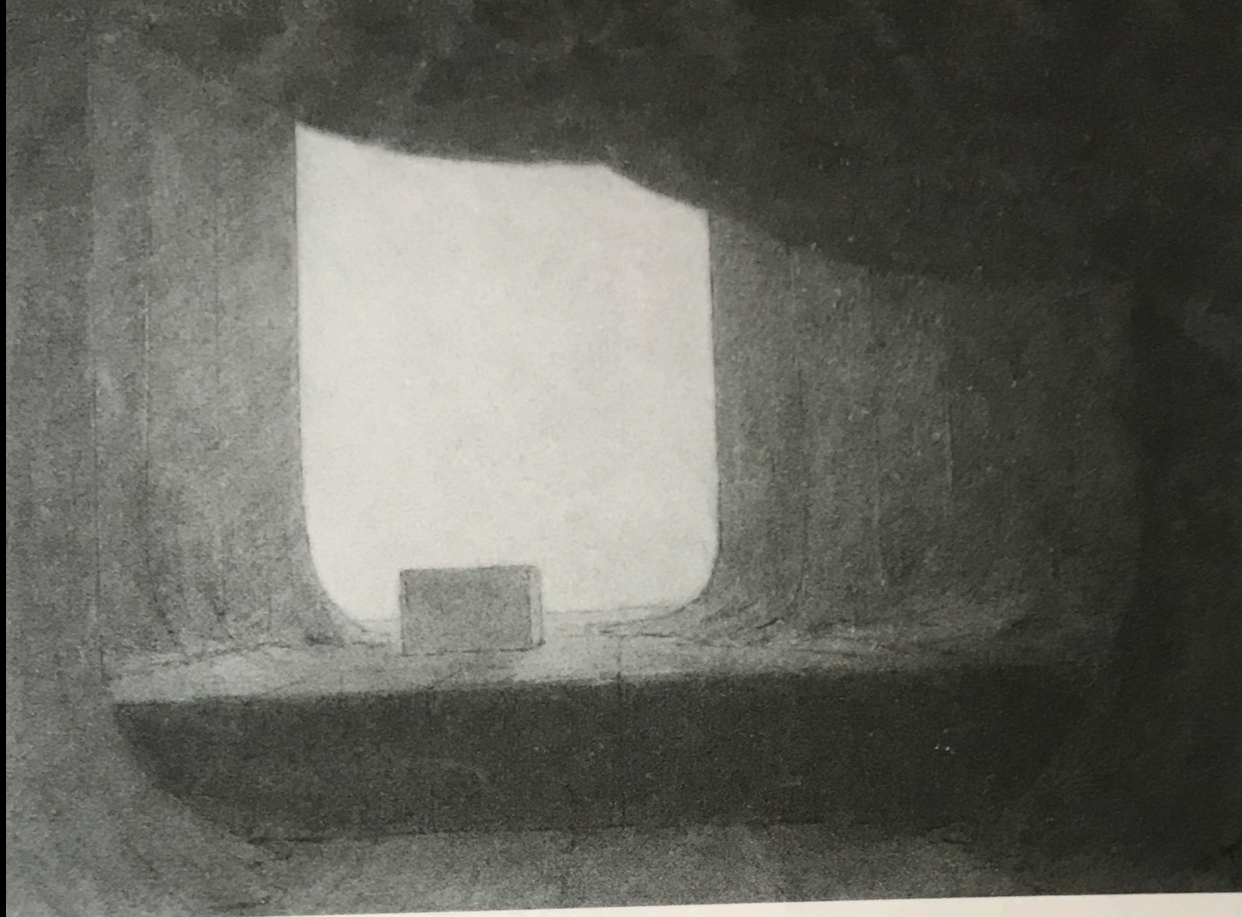

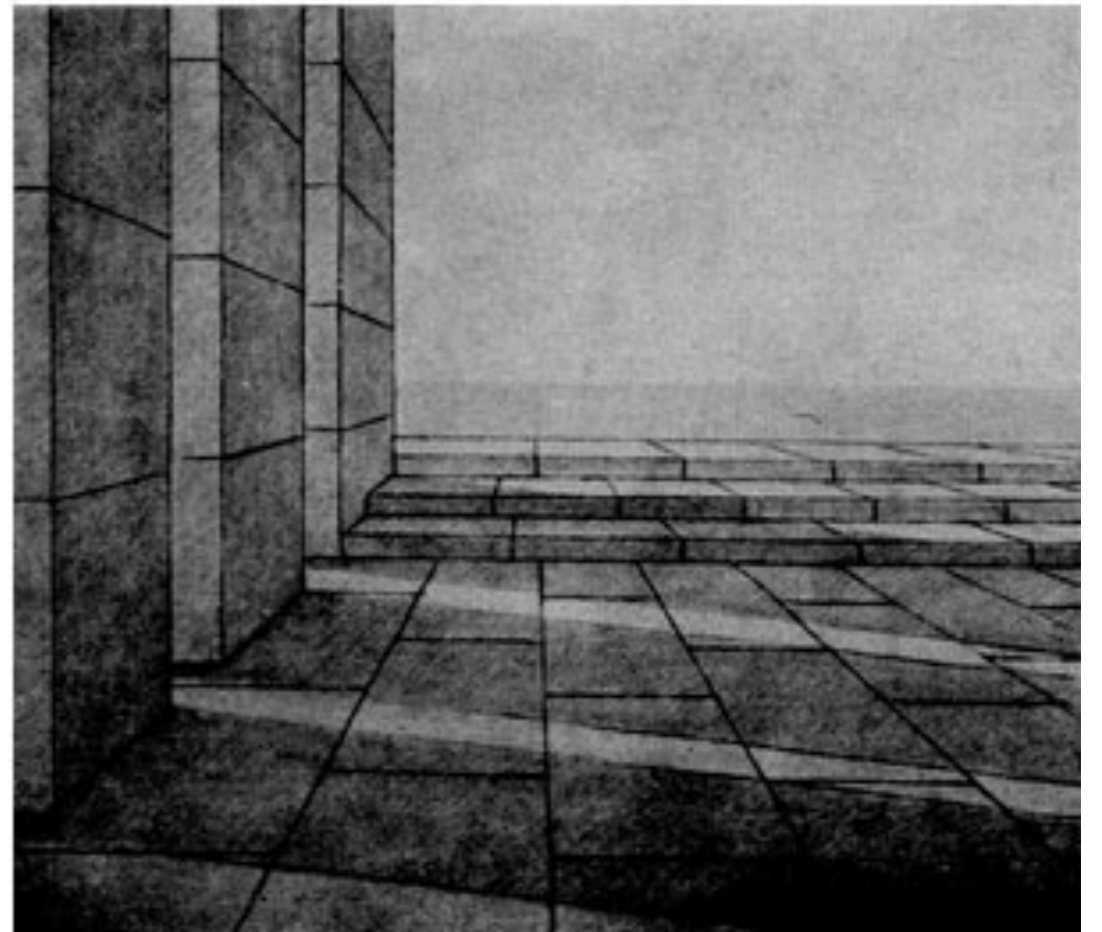
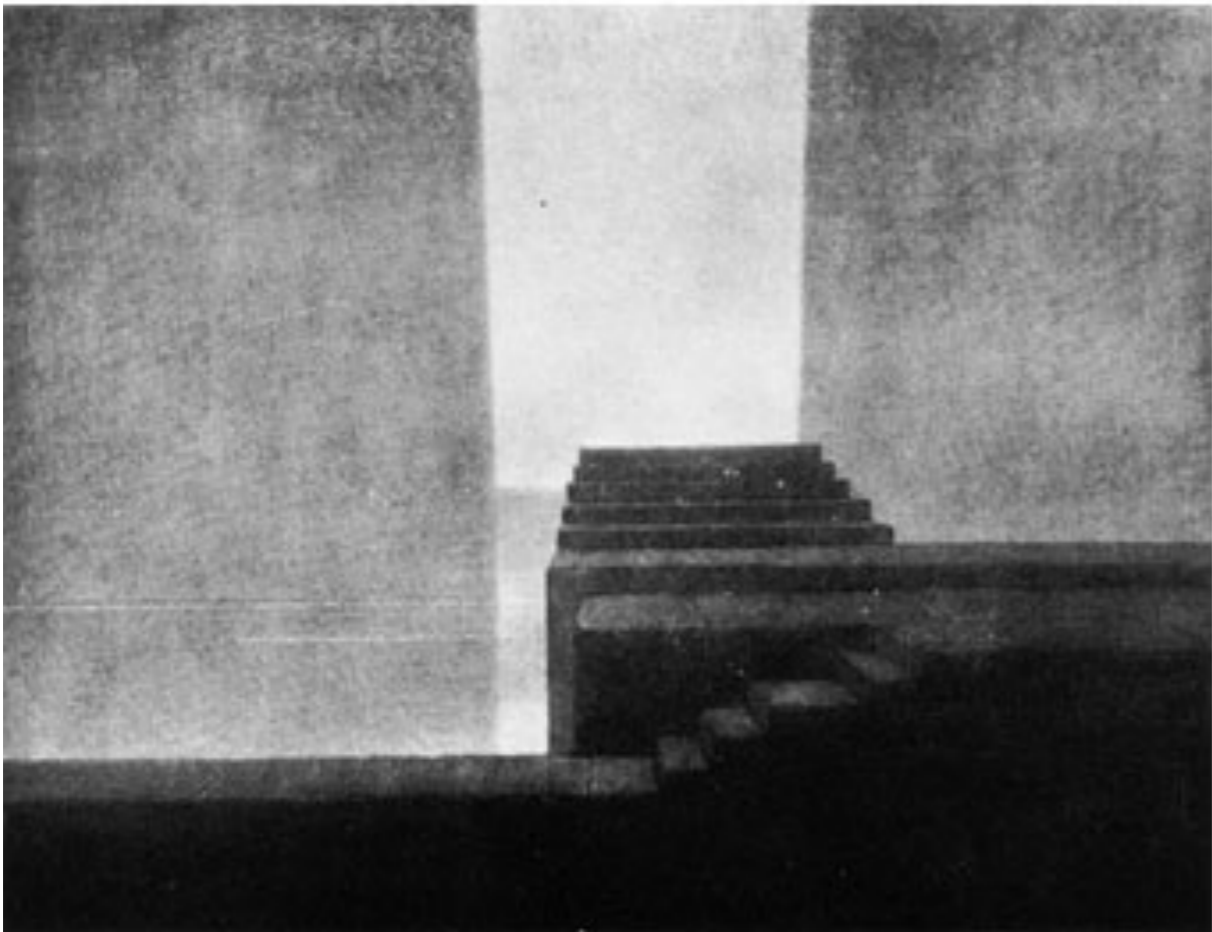
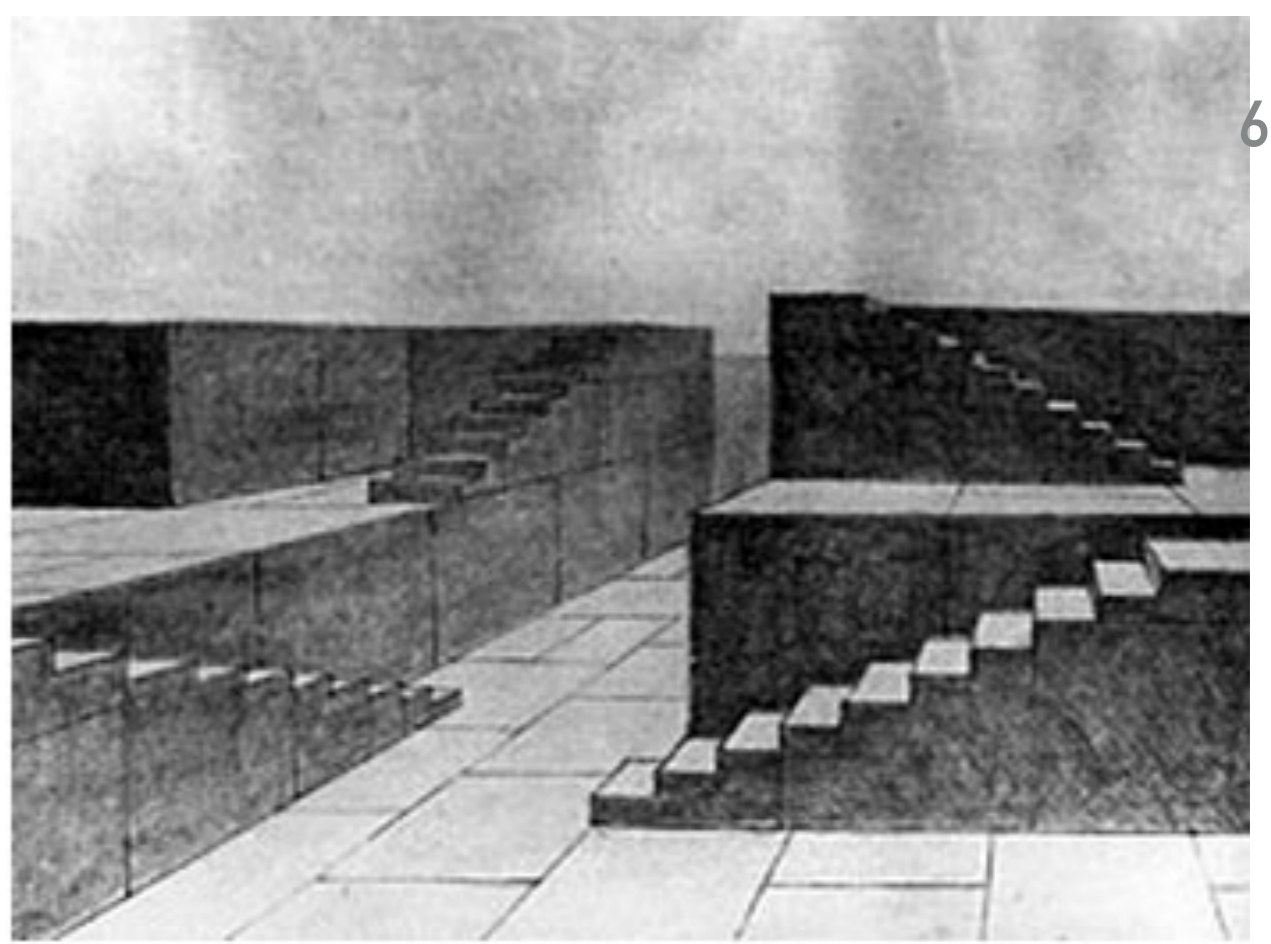
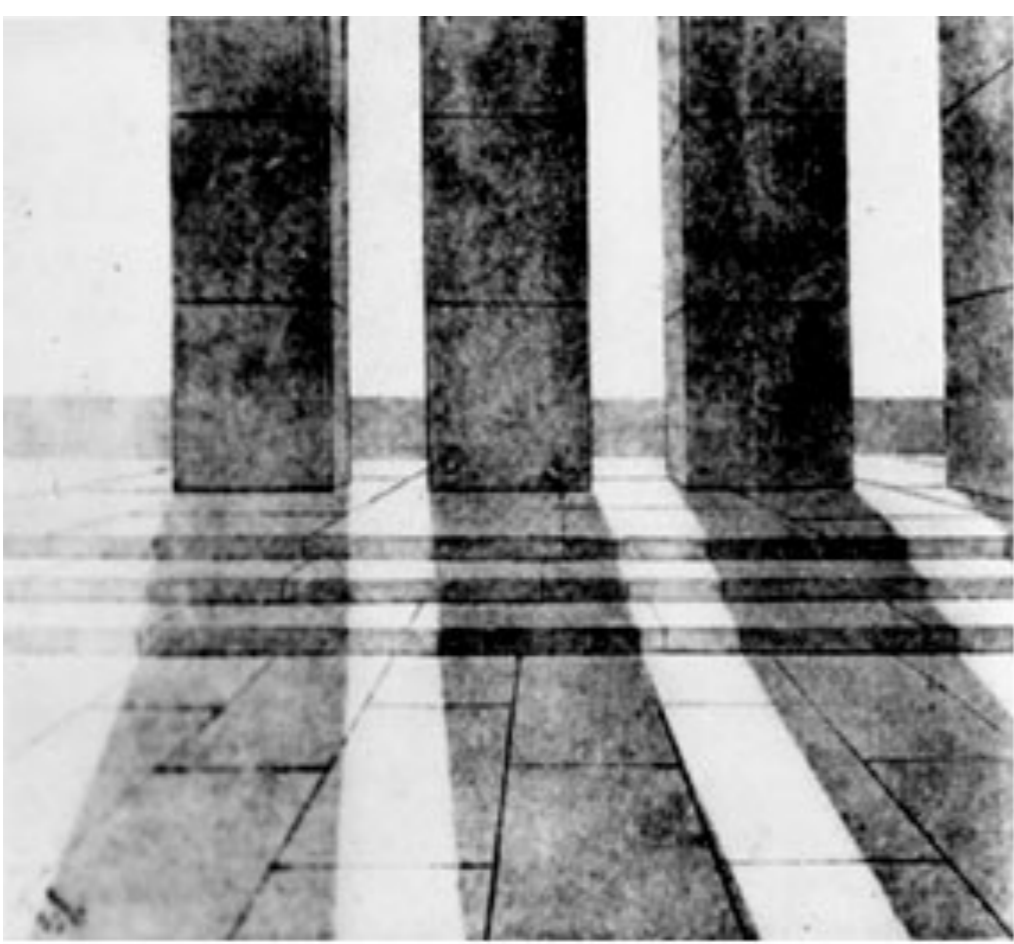

Po smrti Wagnera (1883) prechádzala zodpovednosť za divadelný chod do rúk jeho rodine. Kvôli vojnovým konfliktom sa v divadle nerobili veľké stavebné úpravy. Od 60. rokov 20. storočia prešla budova rozsiahlou rekonštrukciou. Budova musela spĺňať bezpečnostné podmienky. Drevená konštrukcia budovy bola nahradená oceľovou konštrukciou.

Search Google Maps

Groceries

Restaurants

Takeout

Hotels

Gas

Pharmacies

Coffee

WALHALL - Restaurant im Festspielpark

Toilettenhäuschen

Bayreuther Festspielhaus

Städtische Kindertagesstätte...

Festspielhügel

Siegfried-Wagner-Allee

Cosima Wagner Büste

Grüner Hügel

Google

Map

Terrain

Traffic

Transit

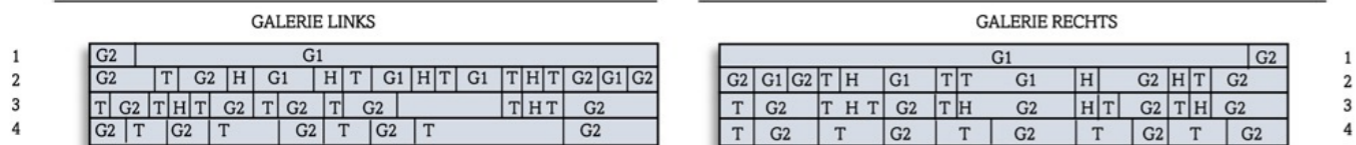
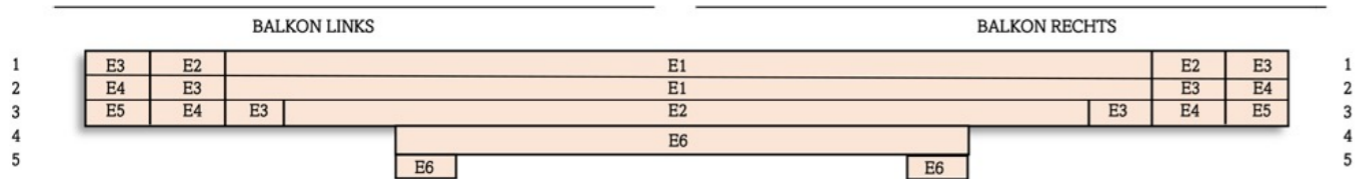
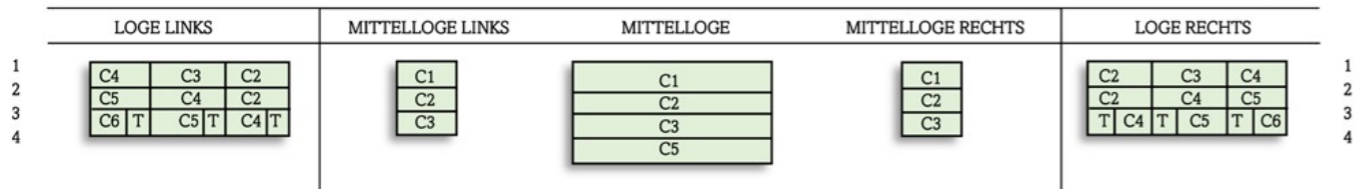
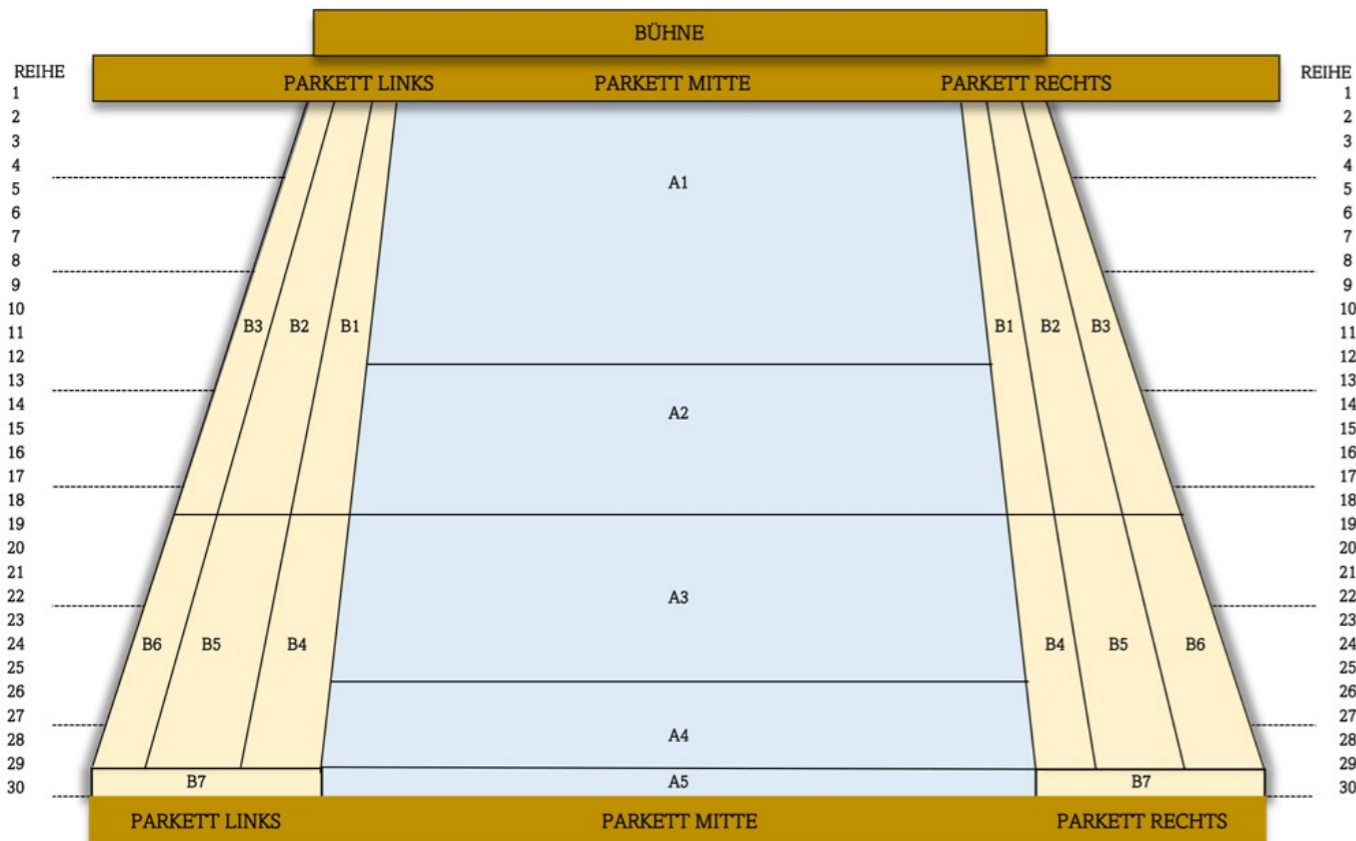
Biking

More

2D

PREIS-KATEGORIE	RING I TRISTAN I	RING II RING III TRISTAN II	HOLLÄNDER TANNHÄUSER LOHENGRIN	KONZERT
A1	433 €	399 €	332 €	A1: 1.732,00 €
A2	400 €	370 €	307 €	A2: 1.600,00 €
A3	364 €	337 €	278 €	A3: 1.456,00 €
A4	321 €	295 €	245 €	A4: 1.284,00 €
A5	270 €	250 €	205 €	A5: 1.080,00 €
B1	364 €	337 €	278 €	B1: 1.456,00 €
B2	321 €	295 €	245 €	B2: 1.284,00 €
B3	279 €	255 €	212 €	B3: 1.116,00 €
B4	289 €	265 €	221 €	B4: 1.156,00 €
B5	246 €	223 €	186 €	B5: 984,00 €
B6	203 €	186 €	152 €	B6: 812,00 €
B7	203 €	186 €	152 €	B7: 812,00 €
C1	433 €	399 €	332 €	C1: 1.732,00 €
C2	400 €	370 €	307 €	C2: 1.600,00 €
C3	364 €	337 €	278 €	C3: 1.456,00 €
C4	321 €	295 €	245 €	C4: 1.284,00 €
C5	270 €	250 €	205 €	C5: 1.080,00 €
C6	216 €	200 €	166 €	C6: 864,00 €
T C7 T	95 €	90 €	85 €	C7: 380,00 €
E1	321 €	295 €	245 €	E1: 1.284,00 €
E2	270 €	250 €	205 €	E2: 1.080,00 €
E3	216 €	200 €	166 €	E3: 864,00 €
E4	160 €	150 €	125 €	E4: 640,00 €
E5	108 €	100 €	83 €	E5: 432,00 €
E6	54 €	49 €	42 €	E6: 216,00 €
G1	108 €	100 €	83 €	G1: 432,00 €
G2	54 €	49 €	42 €	G2: 216,00 €
T G3 T	27 €	25 €	21 €	✓ G3: 108,00 €
H G4 H	14 €	12 €	10 €	G4: 56,00 €

Mobilität: In jeder Aufführung stehen bis zu 20 Randplätze (B2 und B3) für Be
Mobilität o.ä. zur Verfügung. Ebenerdiger Zugang nur in der Preiskategorie A
nicht im Online- Sofortkauf angeboten. In der 30. Parkett-Reihe (A5 und B7) I
Befreiheit. C7 und G3 Plätze mit beschränkter Sicht (T). G4 Hörplätze ohne

Quelle: Jensen,; Didaktik der Oper. Wiesbaden 1981

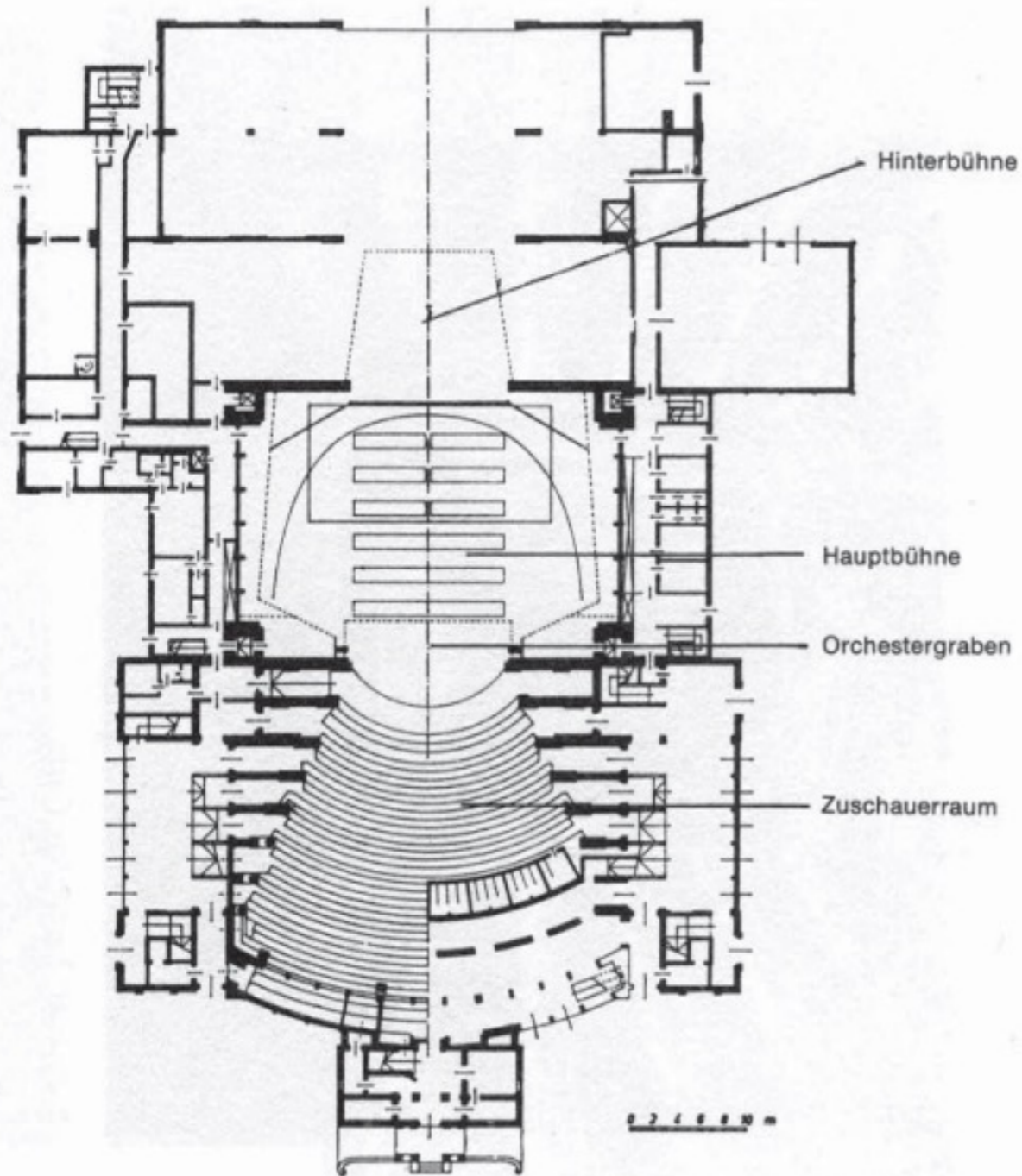

Abb. 19 b: Festspielhaus Bayreuth
(Bauzustand 1973)

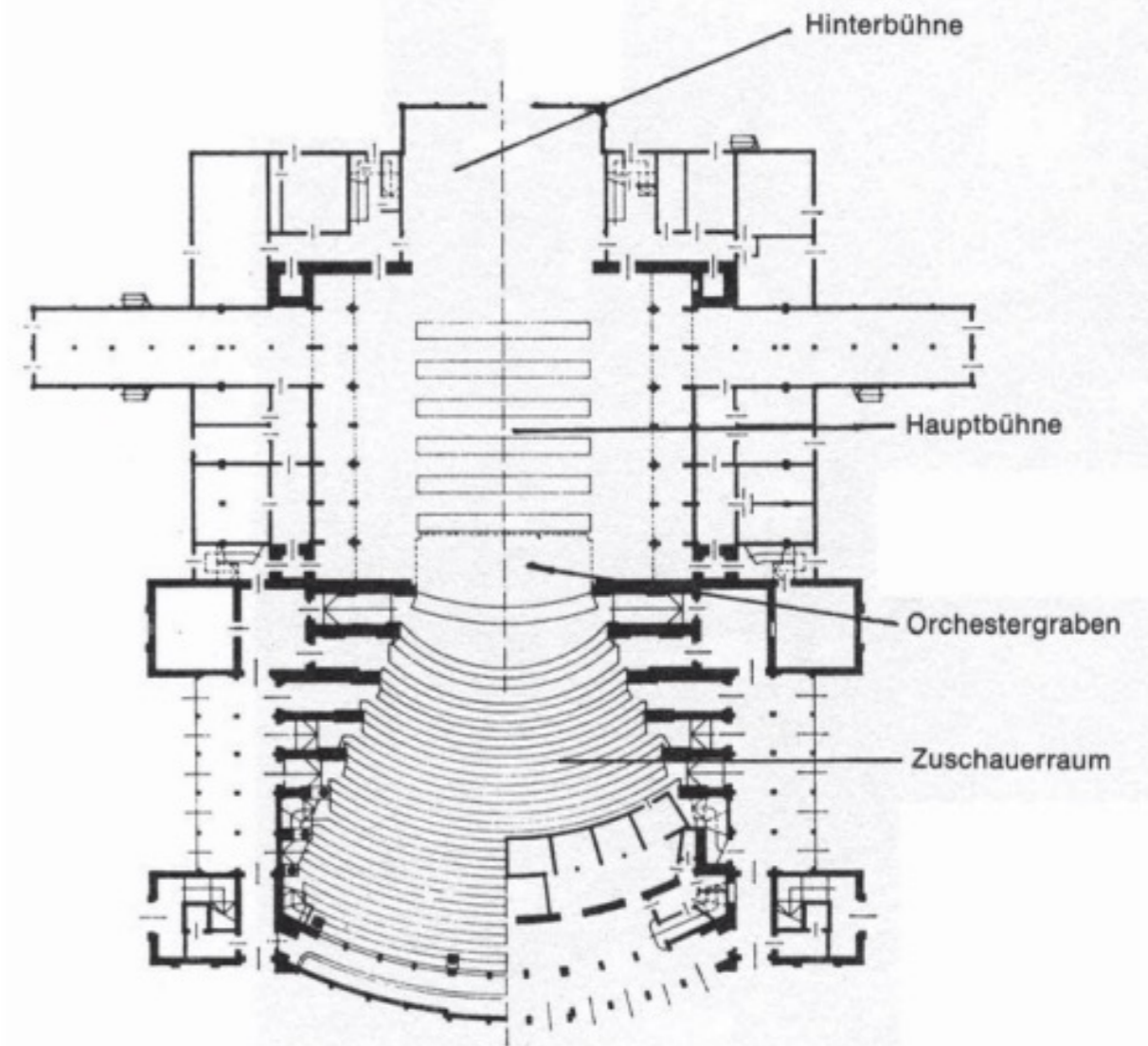

Abb. 19 a: Festspielhaus Bayreuth
(Bauzustand 1876)

AKTUÁLNY STAV DIVADELNEJ TECHNOLOGIE

https://www.youtube.com/watch?time_continue=149&v=zhhqubUaZKU

https://www.youtube.com/watch?time_continue=4&v=O9AzVeVdHtM

<https://www.bayreuther-festspiele.de/festspiele/festspielhaus/>

Youtube Kanál [Bayreuther Festspiele](#)

“...ako vysvetlil (Wagner) v predslove k Ringu, tento prístroj (laná) by mal byť zahalený, aby sa divák vďaka nevyhnutnému pohľadu na mechanické pomocné pohyby počas vystúpenia hudobníkov a ich dirigenta nestal nedobrovoľným svedkom technickej evolúcie, ktorá by mu v skutočnosti mala zostať skrytá.” (KREUTZER 2018, 21)

použitie točny: https://www.youtube.com/watch?v=GYq-9BkGpX0&ab_channel=BayreuthVinylman